

Jaarverslag 2001
Wageningen Universiteit

Colofon

Uitgave

Wageningen Universiteit
Juni 2002

Redactie

Stafafdelingen bestuurscentrum Wageningen Universiteit

Eindredactie

Bestuursbureau Wageningen Universiteit (Algemeen Jaarverslag)
Stafafdeling Financiën en Control (Financieel jaarverslag)
Stafafdeling Communicatie en Marketing (Drukwerkbegeleiding)

Vormgeving, opmaak en druk

Inleiding

Dit jaarverslag beschrijft de ontwikkelingen van Wageningen Universiteit in 2001. Het verslag is opgesteld conform de in 2000 door het Ministerie van OC&W gegeven Richtlijn Jaarverslaggeving Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek en artikel 2.9 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschap en bestaat uit drie delen: het bestuurlijk jaarverslag, het financieel jaarverslag en de jaarrekening (inclusief accountantsverklaring). Het jaarverslag vormt een verplicht onderdeel van de planning en controlcyclus van Wageningen Universiteit.

Vastgesteld 11 april 2002

Het College van Bestuur van Wageningen Universiteit,

Prof. dr. ir. A. A. Dijkhuizen,
Voorzitter

Goedgekeurd 22 april 2002

De Raad van Toezicht van Wageningen Universiteit,

Prof. dr. J.A. van Kemenade,
Voorzitter

Inhoudsopgave

Verslag van de Raad van Toezicht

1	Kengegevens Wageningen Universiteit.....	8
2	Instelling algemeen.....	9
2.1	Missie en strategisch beleid Wageningen Universiteit.....	9
2.2	Positionering.....	9
2.3	De universiteit in 2001.....	9
2.4	Interne organisatie.....	10
3	Onderwijs en Studenten.....	11
3.1	Kenmerken van het onderwijs.....	11
3.2	ICT in het onderwijs.....	11
3.3	Interne en externe kwaliteitszorg.....	12
3.4	Studierendementen.....	12
3.5	Project studeerbaarheidsfonds.....	13
3.6	Voorlichting aanstaande studenten.....	13
3.7	Studievoortgang en studiebegeleiding.....	13
3.8	Studentenbegeleiding.....	14
3.9	Studentenvoorzieningen.....	14
4	Onderzoek.....	15
4.1	Profilering.....	15
4.2	Onderzoekscholen.....	15
4.3	Assistenten en Onderzoekers in opleiding.....	15
4.4	Interne onderzoekstimulering.....	16
4.5	Tweede geldstroom.....	16
4.6	Derde geldstroom.....	16
4.7	Interne en externe kwaliteitszorg.....	16
4.8	Kwantitatieve gegevens.....	17
5	Internationalisering.....	18
5.1	Internationaal beleid.....	18
5.2	Internationalisering in het onderwijs.....	18
6	Personeelsbeleid.....	20
6.1	Activiteiten 2001.....	21
6.2	Ontwikkelingen voor 2002.....	21
7	Faciliteiten.....	23
7.1	Huisvesting.....	23
7.2	Arbo- en milieu.....	23
7.3	Facilitaire diensten.....	23
8	Financieel jaarverslag 2001.....	25
8.1	Algemeen.....	25
8.2	Ontwikkeling exploitatieresultaat.....	25
8.3	Ontwikkeling balans.....	26
9	Jaarrekening.....	27
9.1	Balans.....	27
9.2	Exploitatierkening.....	28
9.3	Kasstroomoverzicht.....	29
9.4	Bestemming resultaat.....	30
9.5	Grondslagen toelichting jaarrekening.....	31
9.5.1	Waarderingsgrondslagen.....	31
9.5.2	Grondslagen voor waardering van activa en passiva.....	31
9.5.3	Grondslagen voor resultaatbepaling.....	32
9.5.4	Verwerking van het Facilitair Bedrijf.....	32

9.6	Toelichting op de balans	33
9.7	Toelichting op de exploitatierekening	41
9.8	Accountantsverklaring	48
Bijlage Jaarrekening		49
Bijlage Onderwijs.....		51
Bijlage Onderzoek		56

Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft volgens vastgesteld rooster in het verslagjaar zesmaal een reguliere vergadering gehouden. Daarnaast is een extra vergadering gehouden waarin visievorming rond de vormgeving van het nieuwe landbouwonderwijs centraal stond. De voorzitter en de andere leden van de Raad van Toezicht hebben verder regelmatig informeel overleg gehad met het College van Bestuur.

Het jaarverslag, inclusief jaarrekening, 2001 en de begroting 2002 van Wageningen Universiteit zijn in het verslagjaar door de Raad van Toezicht goedgekeurd. In september is in de vergadering van de Raad van Toezicht met het College van Bestuur, het Managementbericht van Wageningen UR besproken waarin de stand van zaken werd geschetst naar aanleiding van de realisatie over het eerste half jaar van 2001. De Raad van Toezicht heeft hierbij het belang van liquiditeit benadrukt. Ook heeft de Raad van Toezicht de verdere uitwerking van sleutelfactoren besproken met het College van Bestuur. De sleutelfactoren zijn als koersbepalende factoren richtinggevend bij de totstandkoming van de periodieke managementinformatie van Wageningen UR.

Tijdens het verslagjaar zijn de hoofdlijnen van het Strategisch Plan Wageningen UR 2002-2006 uitvoerig besproken. Rondom de interne organisatie van Wageningen UR heeft de Raad van Toezicht gesproken met het College van Bestuur over de vorming van de directieraden van de Kenniseenheden. Ook is in het overleg met het College uitvoerig aandacht besteed aan de uitvoering van het HRM beleid, waaronder het Management Development Programma. In het kader van het huisvestingsbeleid van Wageningen UR zijn de voornemens van het College van Bestuur met betrekking tot de operationalisering van het strategisch huisvestingsplan besproken. De Raad van Toezicht heeft ingestemd met de in het huisvestingsplan vervatte beleidslijn. Concrete investeringsbeslissingen voor de bouwprojecten zullen separaat en fasegewijs ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht worden voorgelegd.

De Raad van Toezicht heeft verscheidene malen met het College van Bestuur gesproken over de vormgeving van de samenwerking van Wageningen Universiteit met andere universiteiten en hogescholen. Specifiek hierbij ging het om de samenwerking met de Katholieke Universiteit Nijmegen, de samenwerking met Universiteit Utrecht over de vorming van een interfaculteit Diergeneeskunde & Dierwetenschappen en de samenwerking met Van Hall/Larenstein. In de extra vergadering over de vormgeving van het nieuwe landbouwonderwijs, is specifiek gekeken naar de positie van WU in relatie tot het HAO. Daarbij heeft de Raad van Toezicht met name het belang benadrukt van een goede positionering van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.

De Raad van Toezicht heeft de resultaten van de studentenwerving met aandacht gevolgd. Positionering en communicatie van studentenwerving, waarbij een duidelijke identiteit van Wageningen Universiteit wordt neergezet, heeft voor de Raad van Toezicht een hoge prioriteit. Een lid van de Raad van Toezicht heeft een overlegvergadering van het College van Bestuur met de Studentenraad bijgewoond. De nauwe betrokkenheid van de studenten bij de organisatie wordt door de Raad van Toezicht zeer gewaardeerd.

De Raad van Toezicht heeft de benoemingsprocedure voor de Raden van Toezicht van Stichting DLO, Wageningen Universiteit en Wageningen UR, voor de Colleges van Bestuur van Stichting DLO en Wageningen Universiteit en voor de Raad van Bestuur van Wageningen UR met de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) besproken. Tijdens het gesprek met de Minister hebben beide partijen kenbaar gemaakt te streven naar een structurele versterking van de relatie tussen de Raad van Toezicht en het ministerie.

De Raad van Toezicht heeft met ingang van 1 september 2001 de heer ir. K.J. van Ast wederom benoemd tot vice-voorzitter van het College van Bestuur van Wageningen Universiteit en van Stichting DLO alsmede vice-voorzitter van de Raad van Bestuur van Wageningen UR. De procedure tot benoeming van de voorzitter van het College van Bestuur werd gestart nadat prof. dr. C.P. Veerman niet was ingegaan op het verzoek van de Raad van Toezicht de functie van voorzitter te continueren. De Raad van Toezicht besloot op 19 december na raadpleging van de vertrouwenscommissie van de medezeggenschapsorganen en met instemming van de Minister van LNV, tot de benoeming van prof. dr. ir. A.A. Dijkhuizen tot voorzitter van het College van Bestuur van Wageningen Universiteit en van Stichting DLO alsmede voorzitter van de Raad van Bestuur van Wageningen UR. De heer Dijkhuizen heeft zijn werkzaamheden op 1 maart 2002 aangevangen.

De samenstelling van de Raad van Toezicht werd met ingang van 1 november 2001 gewijzigd. Minister Brinkhorst van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft de heer prof. dr. J.A. van Kemenade benoemd tot voorzitter. Hij volgt daarmee de heer ir. M.M.U. van Dis op. Als leden zijn herbenoemd mevrouw drs. M.B.C. Beckers-de Bruijn en de heren drs. J. Peelen en dr. ir. H. Bakker. De heer dr. J.A.J. Vink is benoemd als opvolger van prof. dr. S.W. Bie.

De Raad van Toezicht bedankt de teruggetreden voorzitter van het College van Bestuur, de heer Veerman, voor zijn geïnspireerde inzet bij de vormgeving van Wageningen UR. De Raad van Toezicht wil ook haar teruggetreden voorzitter, de heer Van Dis, en lid, de heer Bie, bedanken voor hun gewaardeerde inspanningen.

De Raad van Toezicht spreekt zijn waardering uit jegens het College van Bestuur en alle medewerkers en studenten voor hun inspanningen en de bereikte resultaten.

Namens de Raad van Toezicht,

Prof. dr. J.A. van Kemenade,
voorzitter

1 Kengegevens Wageningen Universiteit

	2001	2000	1999	1998	1997
Studenten (totaal per 01-12)	4660	4464	4408	4510	4537
Instroom eerstejaars	725	668	755	815	902
Totaal reguliere studenten	3776	3700	3740	3780	3860
Extraneï	17	24	38	50	77
MSc	537	422	329	369	321
Overige ingeschrevenen	330	318	301	311	279
Aantal afgestudeerden	510	513	563	655	926
Promoties	206	185	183	181	174
Waarvan buitenlandse promovendi	78¹	53	46	41	31
Gemiddeld personeelsbestand (totaal in fte's)	2257	2258	2283	2358	2376
1 ^e geldstroom (in fte's)	1786	1758	1815	1894	1919
3 ^e geldstroom (in fte's)	471	500	468	464	457
Vermogen (in € mln)					
Vermogen in materiële vaste activa	135,4	131,6	125,9	124,7	125,6
Eigen vermogen	123,5	120,8	117,2	115,9	114,4
Totaal Vermogen	194,4	180,7	171,4	163,2	151,9
Solvabiliteitsratio	63,5%	66,9%	68,4%	71,0%	75,3%
Liquiditeit (in € mln)					
Liquide middelen	19,1	22,9	17,7	15,3	9,0
Netto-werkkapitaal	1,5	6,1	3,4	0,4	7,4
Current ratio	1,0	1,1	1,1	1,0	0,8

¹ Bij voorgaande jaren: aantal promovendi met een buitenlandse doctoraalvoorbereiding, voor 2001 is dit aantal gebaseerd op het geboorteland van de promovendi. Voor vergelijk met voorgaande jaren: in 2001 hadden 55 promovendi een buitenlandse doctoraalvoorbereiding.

2 Instelling algemeen

2.1 Missie en strategisch beleid Wageningen Universiteit

Wageningen Universiteit maakt onderdeel uit van Wageningen Universiteit & Researchcentrum (Wageningen UR), een internationaal toonaangevende kennisinstelling op het brede gebied van gezonde voeding, duurzame agrosystemen en een leefbare groene ruimte. In 1998 is door het College van Bestuur de missie van Wageningen Universiteit en Wageningen UR vastgesteld:

“Wageningen UR wil met wetenschappelijk onderzoek en onderwijs mensen helpen voldoende en gezond voedsel te verwerven in een leefbare wereld. Wageningen UR richt zich daarmee op het verantwoord tot stand komen en verdelen van voldoende en hoogwaardige agrarische producten; het met zorg beheren van bodem, water en lucht; en het in harmonie benutten van de verschillende functies van de groene en blauwe ruimte. Vanuit een verbondenheid met de agrarische samenleving in Nederland ontwikkelt Wageningen zich tot een sterk internationaal georiënteerde organisatie”.

Het strategisch beleid van Wageningen UR is uitgewerkt in het Instellingsplan Wageningen Universiteit 1999-2003 en vindt zijn basis in de missie en Strategische Visie voor de periode 1998-2002. In 2002 wordt het Strategisch Plan Wageningen UR 2002-2006 vastgesteld.

2.2 Positionering

Zowel in het onderzoek als het onderwijs hebben wij gewerkt aan de versterking van onze internationale positie binnen het thema ‘voldoende en gezond voedsel in een leefbare wereld’. Hierbij is nadrukkelijk naar samenwerkingsverbanden gezocht, binnen Nederland, Europa en de wereld.

Met de Universiteit Utrecht zijn de mogelijkheden onderzocht om een Interfaculteit Diergeneeskunde & Dierwetenschappen op te zetten. Ook met van Hall/ Larenstein zijn naar mogelijkheden gezocht om een alliantie aan te gaan en zo bij te dragen aan het versterken van het Agro kenniscomplex in Nederland. De samenwerking met de Katholieke Universiteit Nijmegen is gecontinueerd.

Binnen Europa is een belangrijk samenwerkingsverband de Euro League², welke ook samenwerkt met gerenommeerde Noord-Amerikaanse partners. De uitwisseling van expertise met buitenlandse partners is in 2001 verder versterkt door de instelling van Frontis- Wageningen International Nucleus for Strategic Expertise. Frontis beoogt de uitwisseling van expertise met buitenlandse wetenschappers op het gebied van landbouw-, voedings- en milieu wetenschappen een krachtige impuls te geven. Hiervoor worden mogelijkheden geschapen voor symposia, workshops, ‘master classes’, colleges en sabbaticals.

2.3 De universiteit in 2001

Het academische onderwijs van Wageningen Universiteit onderscheidt zich door een actieve probleem-georiënteerde en een sterk internationaal gerichte benadering. De integratie van onderwijs en onderzoek in Wageningen UR levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van een uniek pakket van kwalitatief, hoogwaardige onderwijsmogelijkheden voor student en personeel. In 2001 zijn de reeds in voorgaande jaren ingezette voorbereidingen voor de invoering van de Bachelor/ Masterstructuur, voortgezet. In september 2002 kan Wageningen Universiteit de Bachelor/ Masterstructuur nu volledig invoeren. Wageningen Universiteit hecht groot belang aan studentgestuurd onderwijs en goede faciliteiten en voorzieningen voor studenten. In 2001 heeft het College van Bestuur op basis van een inventarisatie naar RSI en beeldschermwerk onder andere besloten bijna 2 miljoen gulden beschikbaar te stellen om alle computerzalen voor studenten ergonomisch goed in te richten.

In 2001 heeft Wageningen Universiteit het in 2000 gevoerde beleid met betrekking tot leerstoelen voortgezet. Op basis van het Instellingsplan zijn een aantal leerstoelen afgebouwd en zijn extern gefinancierde leerstoelen meer in overeenstemming gebracht met de doelen van de organisatie. Daarnaast heeft het College van Bestuur in 2001 geanticipeerd op een nieuw leerstoelenplan door een drietal researchleerstoelen in te stellen met het oogmerk op een aantal specifieke terreinen expertise te ontwikkelen. Het gaat hier om leerstoelen op de terreinen van innovatie, genomica en genomics. Verder heeft het College van Bestuur door het benoemen van een

² De Euro League bestaat uit: Wageningen Universiteit, University of Aberdeen (Groot Brittanië), Universität für Bodenkultur Wien (Oostenrijk), Universität Hohenheim (Duitsland), The Royal Veterinary and Agricultural University (Denemarken) en de Swedish University of Agricultural Sciences (Zweden).

zestal persoonlijk hoogleraren, uitzonderlijke kwaliteiten en talenten in de organisatie zichtbaar gemaakt, prestaties beloond en een impuls gegeven aan een aantal wetenschapsgebieden.

Aparte aandacht verdient de benoeming in 2001 van een vijftal ereprofessoren die zullen gaan functioneren als een internationale adviesraad (Global Network of distinguished professors) voor Wageningen Universiteit. De distinguished professors hebben in de loop van het jaar reeds invulling gegeven aan hun functie als klankbord, ambassadeur en inspiratiebron voor het College van Bestuur, medewerkers en studenten. Met de instelling van dit Global Network, wil Wageningen Universiteit haar internationale betrokkenheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid bij vraagstukken op het gebied van landbouw, voeding en milieu vorm geven.

2.4 Interne organisatie

De vorming van Wageningen UR heeft als doelstelling om door bundeling van krachten te komen tot een grotere slagvaardigheid en kwaliteit van het onderzoek en onderwijs. Het organisatorisch, inhoudelijk en bestuurlijk instrument om deze doelstelling te bereiken en te komen tot synergie binnen Wageningen UR is de Kenniseenheid. Wageningen UR kent vijf Kenniseenheden: Agrotechnologie en Voeding, Dier, Groene Ruimte, Maatschappij en Plant. In elke Kenniseenheid is een departement van Wageningen Universiteit organisatorisch geïntegreerd met één of meerdere DLO-instituten. De juridische entiteiten worden daarbij niet vermengd. In november 2001 heeft het College van Bestuur de directieraden van de Kenniseenheden benoemd. De leden van de directieraden zijn als integrale managers verantwoordelijk voor zowel de continuïteit en de resultaten van de Kenniseenheid in totaliteit als van de afzonderlijke juridische entiteiten.

In 2001 is Wageningen UR uitgebreid met Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO), het Praktijkonderzoek Veehouderij (PV), het International Agricultural Centre (IAC) en het International Institute for Land Reclamation and Improvement (ILRI) in Wageningen UR. In november 2001 is een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen het International Soil Reference and Information Centre (ISRIC) en Wageningen Universiteit. Deze samenwerking vloeit voort uit een aanbeveling van het Ministerie van OC&W om Internationale Onderwijsinstellingen te integreren met universiteiten. De samenwerking richt zich met name op het internationaal bodemkundig onderwijs en onderzoek.

In 2001 is de inrichting van het Facilitair Bedrijf nagenoeg afgerond. Het Facilitair Bedrijf biedt diensten aan de verschillende onderdelen van Wageningen UR op het terrein van onder meer huisvesting, onderhoud van groenvoorzieningen, telefonie en datacommunicatie, systeembeheer, talencursussen, voorzien in literatuur (Bibliotheek Wageningen UR) en inkoop (het sluiten van raamovereenkomsten voor bijvoorbeeld papier en energie). Door klantgericht en kostenbewust te werken versterkt het Facilitair Bedrijf de positie van Wageningen Universiteit.

3 Onderwijs en Studenten

3.1 Kenmerken van het onderwijs

Het onderwijs van Wageningen Universiteit is zowel in de bachelors- als de masteropleidingen studentgestuurd en multidisciplinair van karakter, met een accent op de integratie van de bèta- en gammawetenschappen. De universiteit profileert zich door actief probleem georiënteerd onderwijs en een sterk internationaal gerichte benadering. Zo is met ingang van het academisch jaar 2002/ 2003 het onderwijs in de masters- en PhD-opleidingen volledig Engelstalig en kent Wageningen Universiteit een substantiële, groeiende internationale studenteninstroom, zie tabel 3.1. De integratie van onderwijs en onderzoek in de Kenniseenheden levert een belangrijke bijdrage aan het pakket van kwalitatief hoogwaardige onderwijsmogelijkheden voor student en personeel. Om die reden wordt van docenten verlangd dat zij zowel in het onderzoek als in het onderwijs participeren.

De opleidingen van Wageningen Universiteit -reguliere en MSc-opleidingen- zijn ondergebracht in vier onderwijsinstututen en kennen in totaal ruim 50 (inter-)specialisaties. Het overzicht van het opleidingsaanbod 2001/2002 is gegeven in de bijlage Onderwijs. Ten opzichte van 2000/2001 zijn er geen wijzigingen. In de bijlage Onderwijs zijn ook de kengegevens per 1 december 2001 gegeven.

Tabel 3.1 Ontwikkeling van het aantal ingeschrevenen aan Wageningen Universiteit naar soort inschrijving: absolute aantallen (procenten).

Soortinschr.\Studiejaar	1999	2000	2001
Studenten-WO	3740 (85)	3700 (83)	3776 (81)
Extraneï	38 (1)	24 (1)	17 (0)
Contract-toeh.	10 (0)	6 (0)	0 (0)
Bijvakkers	67 (2)	66 (1)	38 (1)
Erasmus	95 (2)	93 (2)	98 (2)
MSc-ers	329 (7)	422 (9)	537 (12)
Tempus	0 (0)	0 (0)	2 (0)
Exchange prog.	23 (1)	11 (0)	34 (1)
PhD	97 (2)	125 (3)	139 (3)
Upg. ref course	0 (0)	0 (0)	5 (0)
Overige prog.	7 (0)	15 (0)	13 (0)
AIO	2 (0)	2 (0)	1 (0)
Totaal	4408 (100)	4464 (100)	4660 (100)

3.2 ICT in het onderwijs

ICT is binnen de universiteit een middel geworden dat niet meer uit het onderwijs is weg te denken. Talloze docenten volgden cursussen, met name de cursus Docent en ICT, om zich te bezinnen hoe dit middel ingezet kan worden in hun onderwijs. De beleidsmatige uitdaging is om uit de grote hoeveelheid mogelijkheden, die vormen te vinden die voor studenten en docenten een wezenlijke ondersteuning betekenen en die de mogelijkheden op informatie- en communicatiegebied optimaal faciliteren. Om hieraan richting te geven is de Beleidsvisie 2001-2004 ICT in het onderwijs van Wageningen UR opgesteld. Deze visie wordt -vanwege de snelle ontwikkelingen- jaarlijks met een plan van aanpak geconcretiseerd. Bij de opstelling en implementatie van deze plannen van aanpak zijn verschillende onderdelen van Wageningen Universiteit betrokken; coördinatiepunt ICT in het onderwijs (CIO), stafafdeling Informatiestrategie, stafafdeling Onderwijs en Studentaangelegenheden, het Facilitair Bedrijf en de Onderwijsinstututen.

De integratie van onderwijsaanbod, -ondersteuning en -beheer heeft zijn eerste vorm gekregen in het Onderwijsnet (<http://www.wau.nl/onderwijsnet>). Het onderwijsnet biedt: de studiegids, de roostering van onderwijs en tentamens, de cijferadministratie, onderwijs online, de bibliotheek en een uitgebreide startpagina om de studenten snel van informatie te voorzien. Dit is onder studenten een succes gebleken en mede daardoor is inmiddels besloten tot een plan van aanpak voor een vervolg.

De opmars van het gebruik van ICT in het onderwijs is verder gegaan. Ook in het tweede en derde jaar van de opleidingen wordt ICT steeds gerichter ingezet. Voorbereidingen voor de wijze van inzet in de Masterfase zijn gestart. De deelpropedeuse Leeuwarden (project Walhalla), blijkt daarbij een ideale vorm om in een duidelijk kader de mogelijkheden en onmogelijkheden van ICT in het onderwijs in beeld te krijgen. Er wordt ook op dit onderdeel geëvalueerd en teruggekoppeld naar betrokken docenten. Videoconferencing is op bescheiden wijze benut ter

introductie van Studium Generale bij onze studenten in Leeuwarden. Deze service werd enthousiast ontvangen. In 2002 richt de evaluatie van ICT in het onderwijs zich op de gebruikerswensen van studenten, docenten en ondersteuners. Deze evaluatie zal gebruikt worden voor de aanschaf van één elektronische leeromgeving. Opvallend is dat de huidige leeromgeving in de gehele organisatie voor vele onderwerpen benut wordt, ook voor onderwerpen die niet rechtstreeks met het onderwijsproces verbonden zijn.

Inmiddels is het netwerk tot de thuiswerkplekken van alle studenten die op de studentenflats wonen doorgedrongen en is er Homewurk, het netwerk voor de studenten. Als het geïntegreerde netwerk van Wageningen UR gerealiseerd is, zullen zaken als mailfaciliteiten, bereikbaarheid studenten en autorisaties instellingsbreed geregeld zijn. Naast het vaste netwerk wordt onderzocht wat er met mobiel leren en werken allemaal mogelijk is. Behalve in Walhalla, het samenwerkingsverband tussen neemt Wageningen Universiteit deel in het SURF-project GIPSY, dat zich met name daarop richt. De resultaten worden in 2003 verwacht.

3.3 Interne en externe kwaliteitszorg

In het kader van de interne kwaliteitszorg zijn ook in 2001 volgens de ontwikkelde procedure vakkevaluaties uitgevoerd. Eens in de twee jaar worden alle cursorische vakken van Wageningen Universiteit met een standaardvragenlijst geëvalueerd. Voor de vragen zijn attenderingswaarden vastgesteld. De resultaten van de vakkevaluaties en slagingspercentages worden gerapporteerd aan het onderwijsinstituut waaronder de betrokken opleiding valt, aan de betrokken opleidingscommissie en aan de verantwoordelijke leerstoelgroep. De onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor de follow-up van de vakkevaluatie. Dat wil zeggen dat zij actie ondernemen in de richting van de betrokken docenten en hun leerstoelgroepen, indien wenselijk in overleg met de betrokken opleidingscommissie, zodra er attenderingswaarden worden overschreden. Aan de onderwijsinstellingen en opleidingscommissies wordt een serie rendements- en studievoortgangsgegevens gerapporteerd. In 2000 is de standaardvragenlijst voor vakken in de nieuwe opleidingsprogramma's herzien, omdat in het kader van de onderwijsinnovatie de vakken omvangrijker zijn en een mix van werkvormen kennen. Er zijn vragen opgenomen over studentgecentreerde onderwijsvormen en over de toepassing van ICT in het onderwijs. In 2001 is een intranet-site ontwikkeld voor medewerkers en studenten van WU waarop de resultaten van de vakkevaluaties te vinden zijn. Aan alle studenten, die een afstudeervak hebben afgerond, wordt gevraagd een standaardvragenlijst in te vullen om het betreffende vak en de begeleiding daarbij te evalueren. Periodiek worden deze vragenlijsten verwerkt en vindt rapportage aan betrokken onderwijsinstellingen en leerstoelhouders plaats.

In 2001 is het interne kwaliteitszorgsysteem aangepast en is gestart met het schrijven van een handboek onderwijskwaliteit Wageningen Universiteit.

In 2001 is geen van de opleidingsprogramma's van Wageningen Universiteit gevisiteerd. De eerstvolgende visitatie in VSNU-verband vindt plaats in 2002, te weten Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen en Biologie.

3.4 Studierendementen

In de bijlage Onderwijs zijn tabellen met diverse rendementsgegevens opgenomen. Het propedeuserendement na één jaar heeft veel jaren geschommeld rond de 42% en hoorde daarmee tot de hoogste van Nederland. Om onduidelijke redenen zakte dit rendement voor de generaties 1998 en 1999 tot ca 37-38%. In 2000 zijn geheel vernieuwde propedeuse-programma's ingevoerd. Belangrijke kenmerken hiervan zijn: een omvang van vier studiepunten voor vrijwel alle vakken zodat studenten als regel twee vakken volgen per periode; verder hebben veel vakken een veelvoud aan onderwijsvormen waaronder vaak PGO- en ICT-componenten. Het rendement na één jaar van de generatie 2000 was duidelijk hoger dan het jaar daarvoor. Laat men de ex-hbo-ers buiten beschouwing -die hoeven vaak maar enkele propedeusevakken 'oude stijl' te doen- dan was het rendement na één jaar 49%. Het is nog niet bekend hoe voor dit cohort het rendement na twee jaar is. Voor de oudere generaties was er de laatste jaren sprake van een dalende trend voor wat betreft het rendement na twee jaar. Lag dat kort na de invoering van de Tweefasenstructuur in 1982 op een niveau van circa 75%, de laatste jaren is dat geleidelijk gedaald tot circa 60%. Dit gegeven vervult het College van Bestuur met enige zorg en zij heeft de Onderwijsinstellingen aandacht gevraagd voor dit verschijnsel. Het is niet onmogelijk dat als gevolg van kortere studiefinancieringstermijnen een student bij tegenvallende studievoortgang eerder besluit om zijn/ haar studie te staken of een studie elders aan te vangen.

Het doctoraalrendement na vijf jaar ligt voor de generatie 1995 duidelijk lager dan voor de generatie 1994. Voor het grootste deel wordt dit veroorzaakt doordat vanaf de generatie 1995 voor 11 van de 18 opleidingen de cursusduur is verlengd van vier naar vijf jaar. Deze verlenging van de cursusduur werkt ook door in het rendement na zes jaar.

3.5 Project studeerbaarheidsfonds

Het verslagjaar 2001 was het laatste jaar van het landelijke project Kwaliteit & Studeerbaarheid (3 tranches van 3 jaar: 1996 t/m 2001). In een aparte publicatie wordt daarover verslag gedaan. Deze publicatie is vanaf 1 juli 2002 beschikbaar.

3.6 Voorlichting aanstaande studenten

De brede studentenwervingscampagne "Je wordt wakker in Wageningen", richtte zich ook in 2001 op het studiekeuzep proces bij de VWO-scholier en op het vergroten van de bekendheid van Wageningen Universiteit en het opleidingsaanbod. Door activiteiten als voorlichtingsdagen en meeloopdagen en via diverse media (advertenties, brochures en internet) zijn VWO-scholieren, schooldecanen en ouders geïnformeerd over studiemogelijkheden aan Wageningen Universiteit en het studentenleven in Wageningen. Speerpunten in het tweede campagne jaar (2001/2002) waren:

- het bij de verschillende doelgroepen vergroten van de bekendheid van de specifieke thema's van Wageningen Universiteit en Researchcentrum;
- de verdere professionalisering van de voorlichting op scholen.

De Wageningse scholierensite <www.weksite.nl> speelt in op het toegenomen gebruik van internet. In 2001 is Wageningen Universiteit gestart met VWO-campus. Hiermee wordt aangesloten bij het studiehuis in het voortgezet onderwijs en de verschillende VWO-profielen. VWO-campus richt zich op de inhoudelijke koppeling tussen vakken die scholieren in het VWO volgen en de thema's en werkvelden van Wageningen Universiteit en Researchcentrum. Op die manier wordt Wageningen UR op een natuurlijk manier in beeld gebracht bij VWO-scholieren en bij de vakdocenten. Belangrijke activiteiten zijn de scholierenconferentie gericht op de profielwerkstukken in 6 VWO en bijscholingsactiviteiten voor docenten en ondersteunend onderwijspersoneel, zoals de studiedag voor docenten in de aardwetenschappen en de experimentenmarkt.

De aanmeldingen van eerstejaars voor het studiejaar 2001/2002 voor de bachelorfase zijn met 10% toegenomen. Het marktaandeel van inschrijvingen van scholieren rechtstreeks uit het VWO is gestabiliseerd.

3.7 Studievoortgang en studiebegeleiding

De invoering van de nieuwe opleidingsprogramma's is gepaard gegaan met het verder professionaliseren van de studiebegeleiding. De opleidingsgebonden taken die voorheen werden uitgevoerd door de studiecoördinator (en de MSc-directeur) zijn belegd bij drie functionarissen per opleiding: de *opleidingscoördinator*, *studiebegeleider* en *-voorlichter*.

De *opleidingscoördinator* behartigt de dagelijkse zorg voor de opleiding (incl. de internationale MSc-opleiding). Tot de taken van de opleidingscoördinator behoort o.a.:

- het bewaken en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs;
- het inhoudelijk afstemmen van het onderwijs op de eindtermen van de opleiding/ onderlinge afstemming van vakken (en vaardigheden);
- de afstemming van met andere opleidingen gemeenschappelijke vakken;
- intermediar (namens de directeur van het OWI) tussen het OWI-bestuur en de opleidingscommissie; de examencommissie en de externe begeleidingscommissie van de opleiding;
- het adviseren van de examencommissie van het OWI inzake vrijstelling van het afleggen van tentamens.

De *studiebegeleider* begeleidt en adviseert studenten over zaken als studievoortgang, vrije keuze ruimte, keuze van specialisatie en studie-omzwaai. Tot de taken van de studiebegeleider behoort o.a.:

- het begeleiden en adviseren van eerstejaars studenten, uitmondend in het wettelijk verplichte advies aan studenten over de voortzetting van hun studie binnen of buiten de opleiding (aan het eind van het eerste jaar van inschrijving) (WHW artikel 7.8b);
- het begeleiden en adviseren van studenten in de postpropedeutische fase met betrekking tot hun studievoortgang, invulling vrije keuze ruimte, keuze van afstudeerspecialisatie, stage en afstudeervakken;
- het coördineren en verbeteren van het studiebegeleidingsstelsel, inclusief een mentorsysteem waarin ouderejaars studenten groepen eerstejaars studenten begeleiden bij hun studie en sociale integratie in Wageningen;
- het doorverwijzen van studenten met persoonlijke problemen naar medewerkers van de Dienst Studentenbegeleiding;
- het afgeven van verklaringen ten aanzien van auditorenondersteuning, subsidies en fondsen, over het volgen van vakken buiten WU, doctoraal toestemming en de samenstelling van het doctoraal pakket.

Tot de taken van de *studievoorzichter* behoort o.a.:

- het voorlichten van potentiële studenten op voorlichtingsdagen, meeloopdagen, studievoorlichtingsmarkten en VWO-scholen;
- het leveren van een bijdrage aan het voorlichtingsmateriaal van Wageningen Universiteit;
- het voorlichten van studenten over het opleidingsprogramma en perspectieven en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt;
- het werven van buitenlandse studenten/ fundraising.

3.8 Studentenbegeleiding

Studenten aan Wageningen Universiteit worden begeleid door de studiebegeleiders van de verschillende opleidingen. De Dienst Studentenbegeleiding (studentendecanen, -psycholoog en -arts) heeft de meer specifieke begeleiding tot taak. De toenemende internationalisering van Wageningen Universiteit en de integratie van de reguliere en de internationale opleidingen wordt weerspiegeld door de verdere integratie van de begeleiding van de studenten. Voortdurende aandacht is uitgegaan naar:

- *Studieloopbaanbegeleiding*.
- *Begeleiding van studenten met een handicap*. Een van de studentendecanen heeft zich daar in het bijzonder mee beziggehouden, op de achtergrond ondersteund door de Werkgroep Voorzieningen Gehandicapten van Wageningen Universiteit.
- *Dyslexie*. Komt de laatste jaren veel voor onder studenten. Zij worden, indien nodig, getest en begeleid door de studentenpsycholoog.
- *RSI*. Het aantal RSI-klachten onder studenten blijft erg hoog. Er is veel gedaan op het gebied van preventie via voorlichting aan met name eerstejaarsstudenten en aan begeleiding, ook door de studentenarts. Bepaalde studenten kunnen typehulp krijgen. Ook worden Thai Chi cursussen aangeboden.
- *Ombudspersoon voor studenten*. De studentendecanen hebben een aantal klachten in behandeling genomen die alle door bemiddeling konden worden opgelost.
- *Studentenemancipatie*. Alle in het verleden op dit terrein ingezette acties zijn gecontinueerd.

3.9 Studentenvoorzieningen

Wageningen Universiteit beschikt over een uitgebreid pakket aan studentenvoorzieningen en -verenigingen. De studentenverenigingen bestrijken het scala van studentengezelligheidsverenigingen, sport-, toneel-, koor- en orkestverenigingen tot studentenpolitiek en -vakbond en alles wat daar tussen zit. Het zijn de studenten zelf die deze groepen draaiende houden. Wageningen Universiteit hecht groot belang aan een goed functionerend aanbod van voorzieningen en ondersteunt ze financieel en materieel.

Voor hun huisvesting kunnen studenten terecht op de particuliere kamermarkt en bij de Stichting Sociale Huisvesting Wageningen (SSHW). De (SSHW) verhuurt ongeveer 4500 kamers in 12 complexen verspreid over Wageningen. Het gaat om zelfstandige kamers en om kamers op afdelingen waar studenten bepaalde voorzieningen met elkaar delen. Er is in 2001 wat meer krapte op de studentenhuisvestingmarkt geweest dan voorgaande jaren, deels veroorzaakt door de toename van het aantal buitenlandse studenten.

Wageningen Universiteit beschikt over een multifunctioneel sportcentrum met uitgebreide indoor en outdoor faciliteiten. Aan studenten van de universiteit, maar ook van Hogeschool Diedenoort en de middelbare vakschool worden vanuit het programma 'sport & bewegen' ongeveer 30 takken van sport aangeboden. De Sportstichting van Wageningen Universiteit (THYMOS) overkoepelt 17 studenten sportverenigingen en behartigt de belangen van de sportende student. Daarnaast heeft THYMOS als taak toernooien en evenementen te organiseren.

Ten aanzien van voor studenten relevante regelingen is in 2001 ruime aandacht besteed aan:

- een nieuwe, geheel herziene versie van het studentenstatuut, waarin extra aandacht is besteed aan de leesbaarheid ervan;
- de uitvoering van de nieuwe wetgeving op het gebied van de afstudeerondersteuning. Door de veranderde wetgeving komen vanaf september 2000 veel meer studenten in aanmerking voor afstudeerondersteuning.

4 Onderzoek

4.1 Profilering

Het onderzoekbeleid van Wageningen Universiteit weerspiegelde in 2001 zowel de richting als de aanpak die voor de periode van het eerste Strategisch Plan van Wageningen UR waren voorgenomen. Belangrijke elementen daarin zijn de grote rol van de onderzoekscholen in de ontwikkeling van onderzoekprogramma's en de opleiding van onderzoekers, de handhaving van een hoge standaard voor de kwaliteit van het onderzoek en de eenheid van beleid ten overstaan van de onderscheiden financieringsbronnen. De missie, gericht op voldoende en gezond voedsel in een leefbare wereld gaf – onveranderd – de richting aan met als zwaartepunten:

- duurzame agrarische productieketens;
- agrotechnologie, voeding en gezondheid;
- natuurontwikkeling en beheer van natuurlijke hulpbronnen;
- gebruik van de multifunctionele groene en blauwe ruimte.

Veel aandacht ging in het verslagjaar uit naar verbetering van de mogelijkheden voor promovendi om - naast het volgen van een gedegen onderzoekersopleiding - binnen de vastgestelde tijd hun proefschrift af te ronden. De universiteit spande zich eveneens extra in om de kansen voor jonge gepromoveerden (postdocs) op een positie in het onderzoek te vergroten, met name bij deelname aan het programma Vernieuwingsimpuls.

4.2 Onderzoekscholen

Wageningen Universiteit hecht grote waarde aan een belangrijke rol voor de onderzoekscholen bij programmatische keuzes: middelen voor onderzoek worden dan in overwegende mate toegewezen in relatie tot de participatie van de leerstoelgroepen in erkende onderzoekscholen.

In 2001 kwam er geen wijziging in de situatie met betrekking tot de participatie van Wageningen Universiteit in onderzoekscholen. Thans is deze als volgt:

Onderzoekscholen met penvoerderschap bij Wageningen Universiteit:

Onderzoekschool Experimentele Plantwetenschappen (EPS)	vervolgerkenning in 1998
Mansholt Graduate School (MGS)	erkend in 1999
C.T. de Wit Onderzoekschool Productie Ecologie & Beheer van Natuurlijke hulpbronnen (PE&RC)	
	vervolgerkenning in 2000
Onderzoekschool Voeding, Levensmiddelen- en Agrobiotechnologie (VLAG)	vervolgerkenning in 1999
Wageningen Instituut voor Dierwetenschappen (WIAS)	vervolgerkenning in 2000

Instituut binnen onderzoekschool met penvoerderschap elders:

Wageningen Instituut voor Milieu- en Klimaatonderzoek (WIMEK; participeert in SENSE; erkend in 1997)

Overige participaties in onderzoekscholen met penvoerderschap elders:

Centre for Resource Studies for Human Development (CERES)
Onderzoekschool Procestechnologie (OSPT)
N.W. Posthumus Instituut
Onderzoekschool Polymeren (PTN)
Biodiversiteit
Wetenschap, Technologie en Moderne Cultuur (WTMC)
Graduate School Biotechnological Sciences Delft Leiden (BSDL)
Buys-Ballot Onderzoekschool
DISC

4.3 Assistenten en Onderzoekers in opleiding

De onderzoekscholen spannen zich in om de kwaliteit van de onderzoekersopleiding te waarborgen en waar mogelijk te verbeteren; in 2002 zullen hun activiteiten op dit gebied worden geëvalueerd. Bij het uitkomen van het KNAW-rapport Rijzende Sterren kon worden geconstateerd, dat de Wageningse onderzoekscholen beter functioneren dan vele andere. In de loop van dit jaar zal een protocol worden ingevoerd waarmee de onderzoekscholen beogen een aantal resterende knelpunten weg te nemen.

De participatie van aio's en oio's in het Tweede Fase Onderwijs (TFO) nam toe van 451 personen in 2000 tot 486 in 2001. Het aantal aio's ten laste van de eerste en derde geldstroom neemt af, terwijl voor de tweede geldstroom wederom van groei sprake is. Nog steeds is het op bepaalde terreinen moeilijk om geschikte Nederlandse kandidaten voor de uitvoering van de projecten te vinden.

4.4 Interne onderzoekstimulering

De programma's van de onderzoekscholen worden gefinancierd op basis van afspraken voor de gehele erkenningperiode. Daarnaast wordt jaarlijks onder regie van de onderzoekscholen circa 2 miljoen euro uitgezet waarmee extra aio's en postdocs kunnen worden aangesteld. Daarbij vindt in toenemende mate afstemming plaats met de inzet van strategische middelen bij DLO-instituten.

De activiteiten van de Wetenschapswinkel worden mede gefinancierd uit het Fonds Wetenschapswinkel, de projecten ter behartiging van de ontwikkelingssamenwerking (Noord-Zuid relaties) uit het Fonds INREF. De verwerving van NWO-subsidies - zowel personele als materiële - wordt krachtig gesteund door bijdragen uit de centrale middelen (zie hiervoor ook 4.5).

De universiteit kon in het verslagjaar, als resultaat van de inspanningen in 2000, twee nieuwe Akademie-onderzoekers aanstellen. Eind 2001 werd het bericht ontvangen dat in 2002 een einde komt aan dit programma

4.5 Tweede geldstroom

De universiteit voert een beleid waarin de werving van tweede geldstroom middelen wordt gestimuleerd. Naar aanleiding van de rapporten "Tweede Geldstroom, Beloning voor Kwaliteit" (1998) en "Tweede Geldstroom, kosten in beeld" (2000) is een notitie opgesteld ter afweging van de grote belangen van de universiteit tegen de kosten van deze activiteiten.

In 2001 financierde NWO de salariskosten van (in fte) 134 aio's/oio's, 25 postdocs, 13 toegevoegd onderzoekers en 16 technisch personeel. WOTRO en ILRI stelden weer een ruim aantal subsidies beschikbaar voor de onderzoekskosten van PhD-students. Wageningen Universiteit is op een aantal terreinen - en op sommige daarvan in samenspel met DLO-instituten die participeren in expertisecentra - inmiddels een belangrijke speler.

Als resultaat van de eerste twee rondes voor de "Vernieuwingsimpuls", een stimuleringsprogramma waarin NWO, de universiteiten en de beide onderwijsministeries gezamenlijk optrekken, verkregen inmiddels drie kandidaten van Wageningen Universiteit een beurs om vijf jaar lang als postdoc onderzoek te verrichten aan de door hen voorgestelde "cutting edge" programma's.

4.6 Derde geldstroom

Net als in voorgaande jaren is een relatief omvangrijk deel van het onderzoek gefinancierd uit de derde geldstroom. Het betrof in 2001 een bedrag van ongeveer 45 miljoen euro, wat iets hoger is dan in 2000. De EU, ministeries en onderzoeksfondsen zijn belangrijke financiers. De aard van dit contractonderzoek ligt in lijn met het overige onderzoek dat binnen de missie van Wageningen Universiteit wordt uitgevoerd.

4.7 Interne en externe kwaliteitszorg

De kwaliteit van het onderzoek aan Wageningen Universiteit wordt in overwegende mate bepaald door de eisen die de onderzoekscholen zich op dit gebied stellen. Met name komt de zorg voor het handhaven (en, zo mogelijk, versterken van haar positie) tot uitdrukking in de ex ante beoordeling van de projecten die in uitvoering worden genomen door nieuw aan te stellen aio's, postdocs en PhD-studenten. Daarnaast hebben de regelmatig ondernomen reviews door haar international advisory boards een belangrijke functie als toetssteen, zeker nu haar adviezen meer en meer aanleiding geven tot concrete maatregelen.

De externe kwaliteitszorg kent twee lijnen: de erkenning van onderzoeksscholen door de KNAW en de visitaties van de disciplines/terreinen van onderzoek onder auspiciën van de VSNU. In 2001 werden drie terreinen gevisiteerd, waarbij groepen van onze universiteit betrokken waren: Sociale Wetenschappen, Communicatie Wetenschappen en Economische Wetenschappen. Voorts ontvingen wij rapporten met conclusies en aanbevelingen aangaande de visitaties Geografische Wetenschappen en Sociale Wetenschappen. Naast bevredigende tot uitstekende beoordelingen voor onderzoekprogramma's, werd er ook zorg uitgesproken m.b.t. het technisch en sociologisch onderzoek op gebied van gebruik en inrichting van het platteland. Tenslotte is eind 2001 de Wageningse onderzoeksschool WIMEK, onderdeel van de landelijke onderzoeksschool SENSE, door de ECOS-KNAW beoordeeld in het kader van een eerste vervolgerkenning.

4.8 Kwantitatieve gegevens

Het aantal promoties steeg tot 206, waarvan 68 voorbereid door vrouwen; het totaal vormde voor Wageningen Universiteit wederom een record. Bij 55 promoties vond de vooropleiding (doctoraal) buiten Nederland plaats, waarvan 32 buiten Europa. Van de 151 promovendi met een Nederlandse vooropleiding waren 108 Wageningse ingenieurs.

Bij de voorbereiding op de promotie is een optimale omgeving voor de uitvoering van het onderzoek van groot belang. De onderzoekscholen bieden die omgeving, onder andere door het aanbieden van onderzoekersopleidingen. In tabel 4.1 zijn de aantallen promovendi en aantallen promoties per onderzoeksschool weergegeven.

Onderzoekscholen hebben het tempo waarin proefschriften tot stand komen niet in eigen hand. Persoonlijke inzichten van promovendi en promotoren spelen een grote rol, naast meer algemene invloeden, zoals de zuigkracht van de arbeidsmarkt. Al deze situaties hebben een negatieve uitwerking op het 'aio-rendement' (bijlage Onderzoek). Grotere nadruk op een efficiënte planning in uitvoering van experimenten en schrijven van artikelen blijft een punt van aandacht.

Tabel 4.1 Aantal promoties en promovendi per onderzoeksschool jaren 1999-2001¹⁾.

		EPS	VLAG ²⁾	WIAS	MGS	PE&RC	WIMEK	M&T	CERES ⁴⁾
1999	promoties	21	25	14	23	44	26	17	8
	promovendi	77	111	58	30	52	37	37	31
2000		23	29	22	16	43	23	– ³⁾	12
		93	133	63	33	59	33	–	37
2001		31	44	16	20	44	26	–	6
		84	127	59	31	94	59	–	32

- 1) De informatie over de promovendi is ontleend aan gegevens over de deelname in hetzelfde jaar aan het *Tweede Fase Onderwijs* door promovendi met een goedgekeurd Opleidings- en BegeleidingsPlan. Bij vergelijkingen moet uiteraard rekening worden gehouden met het feit dat wijzigingen in de "instroom" op zijn vroegst pas vier jaar later tot uitdrukking kunnen komen in de "uitstroom" (promoties).
- 2) Met inbegrip van promovendi die onder de onderzoekscholen OSPT en BSDL ressorteren.
- 3) Vanwege de opheffing van Onderzoeksschool Milieuchemie en Toxicologie in 2000 zijn haar promovendi in een andere onderzoeksschool ondergebracht.
- 4) De omvang van de bijdrage van Wageningen Universiteit in CERES rechtvaardigt vermelding op deze plaats.

5 Internationalisering

5.1 Internationaal beleid

Het internationaal beleid van Wageningen Universiteit richt zich op het versterken van de internationale positie in onderwijs en onderzoek. Gekozen is voor een gerichte strategie, die zich richt op geografische zwaartepunten en hoogwaardige partnerships. De geografische zwaartepunten zijn als volgt te typeren. Europa is een belangrijke thuismarkt. Nationale, internationale en EU-programma's scheppen de voorwaarden voor de Europese onderzoekruimte. Hierbinnen is zowel voor onderwijs als onderzoek gekozen voor het aangaan van sterke relaties met kennisinstellingen binnen en buiten Nederland. In Oost Europa wordt voortgebouwd op de samenwerking die met vooral 'Brusselse' programma's in gang zijn gezet. Dit leidt tot intensivering van onderzoekrelaties en de uitwisseling van studenten.

Buiten Nederland bestaan er goede relaties met Noord-Amerikanen universiteiten waarmee op diverse niveau's wordt samengewerkt binnen en buiten Noord-Amerika.

In Latijns-Amerikaan is primair gekozen voor het versterken van de relaties met kennisinstellingen in Brazilië. Dit betreft versterking van de relaties met universiteiten zoals UFLA in Lavras en de Universiteit van Sao Paulo als ook de onderzoeksorganisatie Embrapa. Deze keuze impliceert tevens om een extra impuls te geven aan de relaties met Braziliaans resp. Nederlands bedrijfsleven in Brazilië

In Afrika is de focus gericht op onderzoekprogramma's in West en Oost Afrika en wordt de institutionele samenwerking gericht op Zuid Afrika. Hiervoor wordt met enige universiteiten en met name de Universiteit van Pretoria een nauwe relatie aangegaan.

In Azië worden de inspanningen vooral gericht op China. Daar worden de relaties met de China Agricultural University, en de universiteiten in Nanjing en Shanghai versterkt. Van grote betekenis is de samenwerking met de China Agricultural Academy of Sciences waarmee een samenwerkingsverband is gecreëerd voor de opleiding van PhD-studenten en post docs. In Japan is als experiment aan de ambassade in Tokyo een pied-à-terre gemaakt voor een onderzoeker van Wageningen UR, die de relaties met de kennisinstellingen in Japan behartigt.

In Zuid-oost Azië liggen de historisch belangrijke relaties met Indonesië voor de hand. De relatie met universiteiten en met name IPB in Bogor wordt gekoesterd. Onderzoekprogramma's en uitwisseling van studenten en docenten wordt bevorderd. In Oost Indonesië is een netwerk van universiteiten aan het ontstaan die nauwer met Wageningen wil samenwerken.

Het aldus versterkte netwerk biedt goede kansen voor Wageningen UR om haar positie in onderwijs en onderzoek in andere delen van de wereld uit te breiden en te verdiepen. Bovenstaande laat onverlet dat inspanningen in andere delen van de wereld niet zouden plaats vinden.

5.2 Internationalisering in het onderwijs

Het internationale karakter van de universiteit komt onder meer tot uiting in een substantiële, groeiende internationale studenteninstroom, een hoge studentenmobiliteit, een internationaal georiënteerd curriculum, een internationaal personeelsbestand en een breed scala aan structurele internationale samenwerkingsverbanden. In 2001 is de Gedragscode Vreemde Talen vastgesteld. Daarin is onder meer bepaald dat met ingang van het studiejaar 2002/2003 de MSc- en PhD- opleidingen volledig Engelstalig zullen zijn. Wageningen Universiteit levert via deze internationale benadering een bijdrage aan het aantrekkelijk maken van het Europese hoger onderwijs voor aankomend toptalent.

De internationalisering wordt gestimuleerd door:

- het toesnijden van de onderwijsorganisatie en de curricula op de internationale instroom;
- structurele overeenkomsten met buitenlandse kwaliteitsuniversiteiten aan te gaan voor onderwijssamenwerking, onder andere op het gebied van gemeenschappelijke curricula, kwaliteitszorg, student en stafmobiliteit en materiaalontwikkeling;
- het identificeren en benaderen van mogelijke partners voor internationale, strategische samenwerking;
- gerichte internationale studentenwerving.

De introductie van het bachelor-masterstelsel is door Wageningen Universiteit aangegrepen om de intake, de organisatorische randvoorwaarden en de curricula nog beter af te stemmen op de buitenlandse studenten. In 2002 wordt geëxperimenteerd met een tutorschap dat zich nadrukkelijk op de buitenlandse student oriënteert.

In 2001 heeft Wageningen Universiteit structurele overeenkomsten voor samenwerking op onderwijsgebied gesloten met verschillende toonaangevende Chinese universiteiten over een structurele instroom van studenten. Tevens is op initiatief van Wageningen Universiteit de Euro League van start gegaan, een Europees consortium van kwaliteitsuniversiteiten die gaan samenwerken op het gebied van kwaliteitszorg, het ontwikkelen van onderwijsmateriaal en student- en stafmobiliteit. Vanuit de Euro League wordt ook gewerkt aan de relatie met de toonaangevende universiteiten in de VS. In oktober 2002 is een conferentie gepland waarin naast de zes Euro League universiteiten ook acht Noord Amerikaanse universiteiten zijn uitgenodigd en waarbij de onderlinge relatie centraal staat.

In een aantal targetlanden zijn international studentfairs bezocht om de naamsbekendheid van Wageningen University te vergroten en onderzoek te doen welke universiteiten interessant zijn voor de doorstroming naar Wageningen. Daarbij zijn alumni van onze universiteit ingeschakeld en aan enkelen is gevraagd om, in van tevoren afgesproken gebieden, als representative van Wageningen op te treden. Bij de werving van buitenlandse studenten en de communicatie naar potentiële studenten spelen zij een belangrijke rol.

Aan de instroommogelijkheden van studenten uit ontwikkelingslanden en de institutionele versterking van hoger onderwijsinstellingen in deze landen wordt specifiek aandacht besteed. Er bestaat een grote vraag bij deze doelgroep aan specifiek toepassingsgericht onderwijs op het gebied van de 'Life Sciences', 'Natural Resources' en 'Food and Nutrition', maar het ontbreekt vaak aan financieringsmogelijkheden. In dit kader wordt door WU actief deelgenomen aan beleids- en programma-ontwikkeling, verwerving van externe fondsen en beurzen en de uitvoering van onderwijsprojecten. Dit gebeurt deels in bilateraal overleg met partners en donororganisaties (overheid, ontwikkelingsbanken, NGO's, private sector etc.) en deels in het kader van de Internationaal Onderwijs organisaties zoals SAIL en FION.

6 Personeelsbeleid

In het jaar 2001 is voortgebouwd op het HRM-beleid, en de bijhorende HR-instrumenten, dat in 2000 in gang is gezet. De uitgangspunten voor het personeelsbeleid staan uitgebreid beschreven in het HRM-beleidsplan 2000-2002. Ontwikkelingen in het personeelsbestand van Wageningen Universiteit in 2001 zijn gegeven in tabel 6.1. T.o.v. 2000 is het aantal medewerkers minimaal afgenomen. In algemene zin kan gesteld worden dat de populatie van WU in grote lijnen de landelijke trends volgen. Het aantal vrouwen is procentueel licht toegenomen, evenals het aantal deeltijders. Daarnaast is er een toename waarneembaar van het aantal jonge mensen en in relatie hiermee een toename medewerkers met een korte diensttijd (5 jaar of minder). De categorie medewerkers die 55 jaar of ouder is licht gestegen, dit geldt eveneens voor de groep medewerkers met een diensttijd van 25 jaar of meer. Opvallend is overigens wel dat er een behoorlijke daling (-8%) is van de salarissen < f. 80.000,- (of EUR 40.000,-) en een toename (ruim 5%) van de salarissen rond de f. 100.000,- (of EUR 50.000,-). Een van de oorzaken hiervoor, zowel bij de toename jonge medewerkers als verschuiving salarissen, moet gezocht worden in extra maatregelen die vanuit extra ontvangen middelen (van Rijngelden) zijn getroffen. Middelen die overigens ook aangewend worden om extra impulsen te geven m.b.t. de ontwikkelingen van de medewerkers binnen de organisatie.

Tabel 6.1 Kwantitatieve gegevens personeel Wageningen Universiteit (in aantallen medewerkers). Peilmoment = feitelijke stand op 31-12.

		2000		2001	
			%		%
Bezetting	Totaal	2794		2759	
	man	1720		1687	
	Vrouw	1074	38.4	1072	38.9
Aanstelling	Onbepaald	2043		2021	
	Bepaald	751	26.9	738	26.7
	Voltijd	1594		1533	
	Deeltijd	1200	42.9	1226	44.4
Salaris	< f. 60.000,-	1002	35.9	936	33.9
	< f. 80.000,-	703	25.2	529	19.2
	< f. 100.000,-	339	12.1	482	17.5
	< f. 150.000,-	638	22.8	687	24.9
	> f. 150.000,-	112	4.0	125	4.5
Leeftijd	< 35 jaar	712	25.5	727	26.4
	> 35 jaar / < 55 jaar	1625	58.2	1547	56.1
	> 55 jaar	457	16.4	485	17.6
	Gemiddeld	42 jaar		43 jaar	
Diensttijd	< 5 jaar	772	27.6	828	30.0
	> 5 jaar / < 15 jaar	560	20.0	511	18.5
	> 15 jaar / < 25 jaar	788	28.2	744	27.0
	> 25 jaar	674	24.1	676	24.5
	Gemiddeld	15 jaar		14 jaar	
Inschaling	t/m 9	1177	42.1	1126	40.8
	10 t/m 14	1150	41.2	1157	41.9
	15 en >	127	4.5	126	4.6
	Overig	340	12.2	0	12.7

Voor de planperiode 2000-2002 heeft het College van Bestuur met betrekking tot het HRM-beleid enkele prioritaire activiteiten benoemd. De prioritaire activiteiten zijn Management Development (MD), herplaatsingskandidaten, professionalisering HRM-functie, emancipatiebeleid, Human Resource Development en Strategische Personeels Planning. Onderstaand zullen een aantal 'high lights' van de in 2001 ondernomen activiteiten en in 2002 nog te nemen activiteiten worden beschreven. Een compleet beeld van de ontwikkelingen met betrekking tot het HRM-beleid van het afgelopen jaar wordt gegeven in het Sociaal Jaarverslag van Wageningen UR.

Ook in 2001 vormden de hoge lasten van ontslaguitkeringen een voortdurende bron van zorg. Ingaande 1 januari werd de OOW-operatie (Overheid en Onderwijs onder Werknemersverzekeringen) van kracht, hetgeen onder meer inhield dat vanaf die datum ex-werknemers onder het WW-regime zouden vallen. Ter voorbereiding op de nieuwe wetgeving per 1 januari, resp. per 1 april 2002 is in de loop van 2001 door ABP een 4-tal cursussen verzorgd op het gebied van pensioen en sociale verzekering, waardoor er bij de departementen meer kennis en kostenbewustheid op dit terrein is ontstaan.

In de loop van 2001 zijn onderhandelingen gestart met verschillende reïntegratiebedrijven teneinde tot een reïntegratiecontract te komen m.b.t. werkloze- en/of arbeidsongeschikte werknemers. Inmiddels is dit contract ingaande 1 april 2002 een feit. Vanwege gewijzigde wetgeving zal ook in 2002 (en daarna) veel aandacht aan de kosten van WAO en WW worden gegeven middels cursussen, presentaties en voorlichting vanuit de centrale HRM-afdeling.

6.1 Activiteiten 2001

Leiderschapsontwikkeling

Het College van Bestuur zet in op vergroting van het leiderschap en verbetering van de managementkwaliteiten. Dit is op verschillende manieren opgepakt o.a. via het MD-programma van Wageningen UR dat als groeimodel is neergezet binnen de organisatie. Uitgangspunt is een kleinschalige maatwerkpaak per managementlaag waarbij twee sporen worden onderscheiden te weten loopbaanontwikkeling en professionalisering in de huidige functie.

Professionalisering HRM en decentralisatie HR-taken

In 2001 zijn binnen Wageningen Universiteit veel "Rechtspositie en Arbeidsvoorwaarden" taken gedecentraliseerd. Voor HRM-ers en medewerkers op zowel departementsniveau als concernniveau betekent dit een andere manier van werken. HRM-deskundigen hebben een uitgebreid professionaliseringprogramma kunnen doorlopen enerzijds om de geplande decentralisatie te kunnen realiseren. Anderzijds om invulling te kunnen geven aan de veranderende HR-functie. Vanuit de HR-kolom is geadviseerd over de wijze waarop de veranderde HR-functie vorm kan krijgen binnen de organisatie. In 2002 zal de structuur en besturing verder worden uitgewerkt.

Uitwerking CAO-NU

In het CAO-NU is gekozen voor een meerkeuzemodel Arbeidsvoorwaarden. Het meerkeuzemodel Arbeidsvoorwaarden houdt in dat medewerkers de mogelijkheid krijgen om een deel van hun arbeidsvoorwaarden door eigen keuze te bepalen. Bij Wageningen Universiteit is het keuzemodel per 1 januari 2002 ingevoerd. Ook is er in de CAO-NU de afspraak gemaakt om te gaan werken met een nieuw systeem voor functieordenen. Doel is om te komen tot een objectieve rangordering van functies die rondom de kerntaken onderwijs en onderzoek binnen de Universiteiten worden uitgeoefend. De nieuwe wijze van functieordenen moet aansluiten bij de strategische keuzes aan de Universiteiten en zal gebaseerd worden op de HAY-methode voor functie-evaluatie en profilering. Binnen Wageningen Universiteit wordt op projectmatige wijze de HAY-methode geïmplementeerd. Het streven is om de implementatie medio 2003 gerealiseerd te hebben.

Harmonisatie en integratie HR-instrumenten

Binnen Wageningen UR wordt gestreefd naar harmonisatie en integratie van HR-instrumenten waar mogelijk en gewenst is. Eind 2001 zijn de directieraden van de Kenniseenheden, de nieuwe organisatorische eenheden binnen het primaire proces bestaande uit WU- en DLO organisatieonderdelen, benoemd. De verwachting is dat de nauwe personele samenwerking binnen de kenniseenheden de harmonisatie en integratie nog meer bevordert.

6.2 Ontwikkelingen voor 2002

Goed werkgeverschap, een goede werkverhouding tussen medewerker en leidinggevende, goede communicatie maar zeker ook een goed HRM-beleid zijn van een vanzelfsprekend belang voor Wageningen UR. De uitdaging voor 2002 is om een aantal cruciale HR-beleidsthema's te onderzoeken, in samenhang met elkaar te ontwikkelen (zowel qua HR-onderwerp als in het kader van de harmonisatie) en op een effectieve wijze te implementeren

binnen de organisatie. Belangrijke HR-thema's die (verder) worden ontwikkeld zijn Competentiemanagement, een vorm van (Resultaat en) Ontwikkelingsgesprekken, Functieordenen en functieprofielen, Human Resource Development en Gedifferentieerd belonen.

Gezien alle veranderingen die te verwachten zijn, staan organisatieontwikkeling in zijn algemeenheid en meer specifiek HRM-organisatieontwikkeling centraal in de voorgenomen activiteiten.

Het College van Bestuur realiseert zich dat alle veranderingen en vernieuwingen binnen haar organisatie zowel positieve als minder positieve effecten kan hebben op haar medewerkers. Essentieel is de gezondheid, het welzijn en welbevinden van iedere individuele medewerker. Om als goed werkgever te kunnen opereren is het onder andere belangrijk om inzicht te hebben in het ziekteverzuim binnen de organisatie en in de werkdruk die medewerkers ervaren. In 2002 wordt hier onderzoek naar gedaan.

7 Faciliteiten

7.1 Huisvesting

In 2001 is het Strategisch huisvestingsplan 2001-2005 nader uitgewerkt. In februari 2002 heeft de Raad van Toezicht zijn goedkeuring verleend aan het huisvestingsplan, onder de strikte voorwaarde dat het binnen de gestelde financiële kaders blijft. Dit laatste werd ook benadrukt door de medezeggenschap. Het huisvestingsplan voorziet in de concentratie van de Kenniseenheden Plant, Agrotechnologie & Voeding en Groene Ruimte op het centrum de Born.

In 2001 is een projectorganisatie neergezet die de komende drie jaar aan de uitvoering van de bouwplannen handen en voeten geeft. Binnen de projectstructuur staat een nauwe samenwerking met de toekomstige gebruikers voorop om tot een zo flexibel en effectief mogelijk ontwerp te komen. Dat geldt ook voor het zogenaamde "Forumgebouw" dat een veelheid aan functies zal herbergen. Dit gebouw zal als eerste gerealiseerd worden en ruimte bieden aan onderwijsruimten, de centrale Bibliotheek Wageningen UR, de drie bibliotheken van de Kenniseenheden die op de Born gehuisvest worden en diverse ondersteunende functies zoals centrale restauratieve voorzieningen voor centrum de Born. Centrale gedachte daarbij is dat de nieuwbouw aan medewerkers en studenten een werkplek en werkomgeving biedt die veilig en plezierig werken mogelijk maakt en optimaal is toegerust voor heden en toekomst.

7.2 Arbo- en milieu

Wageningen UR heeft een eigen interne Arbo- en Milieudienst. Deze dienst adviseert, coördineert, informeert en geeft beleidsondersteuning op gebied van arbeidsomstandigheden, milieu, straling en bedrijfshulpverlening en houdt toezicht op de naleving van de vergunningen en voorschriften.

Zo zijn er tijdens het verslagjaar verschillende maatregelen getroffen ter preventie van RSI in relatie tot beeldschermwerk: onder meer op gebied van registratie van klachten, werkplek - waaronder herinrichting van de computerzalen voor studenten -, stimuleren van juiste werkhouding, bewegingscursussen, voorlichting en onderricht gericht op bewustwording. Op basis van risico-inventarisaties zijn er arbeidshygiënische geluidsmetingen uitgevoerd bij alle onderdelen met geluidsproblemen. In samenwerking met TNO-Arbeid is een werkdrukonderzoek uitgevoerd bij de researchinstituten. In dit verslagjaar zijn er ook voorbereidingen getroffen voor een vergelijkbaar onderzoek bij Wageningen Universiteit. Ook is gestart met een ziekteverzuimproject, waarbij inventarisatie en evaluatie van verzuim en reïntegratie moet leiden tot een concreet advies hoe dit beleid te uniformeren, aan te scherpen en te verbeteren.

Met het indienen van de milieuvergunning t.b.v. het complex Kortenoord heeft Wageningen UR haar afspraak met de gemeente ingelost, die was vastgelegd in het Milieuconvenant van 1997. Verder is met de ontwikkeling van een meerjaren milieuvisie eenduidig de basis is gelegd voor de bedrijfsinterne milieuzorg bij alle onderdelen. Daarnaast is er veel aandacht besteed aan de invoering van een chemicaliënregistratiesysteem (GROS). Om reden van de nieuwe huisvestingsplannen op locatie de Born is een beleidsvisie opgesteld t.a.v. duurzaam huisvesten. Ook zijn er met Vastgoed & Bouwzaken afspraken gemaakt over de arbo en milieukundige begeleiding van het gehele bouwproces. Verder is er een project gestart om het duurzaamheidsbeginsel concreet, meetbaar en zichtbaar voor alle stakeholders in te bedden in de hele organisatie.

7.3 Facilitaire diensten

De facilitaire diensten voor Wageningen Universiteit worden verzorgd door het Facilitair Bedrijf van Wageningen UR. Binnen het Facilitair Bedrijf zijn de volgende afdelingen samengebracht: Vastgoed & Bouwzaken, Bibliotheek Wageningen UR, Informatie- en Communicatietechnologie, Inkoop (Wageningen UR breed) en Technische en Algemene Diensten. In 2001 is het reorganisatieplan ten behoeve van de vorming van het Facilitair bedrijf opgesteld. Door intensieve communicatie met alle betrokkenen, kon op 19 juli het College van Bestuur positief besluiten over een reorganisatieplan dat door de ruim 500 medewerkers en de medezeggenschap gedragen werd. In het najaar is uitvoering gegeven aan dit plan dat, gezien de rechtspositionele verschillen en regelgeving (drie verschillende werkgevers namelijk Wageningen Universiteit, DLO en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) en de grote diversiteit aan werkzaamheden beslist complex genoemd mag worden.

De aandacht is eerst uitgegaan naar het plaatsingsplan dat gebaseerd is op een nieuwe eenvoudige systematiek voor de functieomschrijvingen. Niet de taak maar de rol van de medewerker stond daarbij voorop. Daarnaast zijn trajecten gestart voor afdelingen die gedecentraliseerd, opgeheven of afgestoten moesten worden. Die trajecten zijn, uitgezonderd de uitbesteding van de schoonmaakactiviteiten en de catering succesvol afgerond. Deze uitbestedingstrajecten vergen meer tijd door de omvang (in totaal circa 120 medewerkers) en door het feit dat er

sprake is van aanbesteding onder het regime van de Europese regelgeving. In het najaar zijn ook de eerste aanzetten gegeven tot het ontwikkelen van een bedrijfsfilosofie waarin klantgericht, kostenbewust en bedrijfsmatig werken voorop staat. De inmiddels bijna succesvol afgeronde werving van hoofden voor de afdelingen zal daar zeker toe bijdragen.

8 Financieel jaarverslag 2001

8.1 Algemeen

Het jaar 2001 kan voor Wageningen Universiteit worden gekenschetst als het jaar waarin de voorbereidingen voor de intensivering van de samenwerking binnen Wageningen UR in kenniseenheden zijn getroffen. De uitvoering van het Instellingsplan, waarin forse ombuigingen als taakstelling zijn opgelegd, maakte ingrijpende reorganisaties noodzakelijk. In 2001 is merkbaar geweest dat het reorganisatieproces, de decentralisatie van taken en de gelijkschakeling met DLO ten behoeve van de vorming van Wageningen UR de aandacht voor de operationele processen onder druk heeft gezet. Desalniettemin is de WU er in geslaagd om de doelstelling van een sluitende exploitatie te realiseren.

Meer in het bijzonder zijn te noemen:

- Nadat in 2000 de vijf departementen en het Bestuurscentrum in het kader van het Instellingsplan 2000-2003 waren gevormd en gereorganiseerd, is in 2001 het reorganisatieplan voor het Facilitair Bedrijf van Wageningen UR vastgesteld. Het overgangsjaar van de oude naar de nieuwe structuur is voor het Facilitair Bedrijf i.o. uit financieel oogpunt een zeer lastig jaar geweest.
- Er zijn binnen Wageningen UR 5 kenniseenheden gevormd. Elke kenniseenheid bestaat uit een departement van de Universiteit en een of meer DLO-instituten. Per 1 november 2001 zijn de directies van de kenniseenheden benoemd. Momenteel wordt de samenvoeging van de stafafdelingen van de kenniseenheden voorbereid.
- De decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden is verder doorgevoerd conform het principe 'decentraal tenzij'. In 2001 is ook voor de decentrale eenheden het baten/lastenstelsel ingevoerd. Daarnaast zijn in de kaderbrief 2002 een aantal belangrijke budgetten gedecentraliseerd, waardoor de managementruimte van de decentrale eenheden is vergroot. Het decentrale management is er in 2001 nog niet in geslaagd deze beleidsaanpassingen volledig te operationaliseren, waardoor de planning en control in het verslagjaar onder druk heeft gestaan. Wij zullen het jaar 2002 daarom gebruiken om de beleidswijzigingen met een gericht pakket maatregelen steviger te verankeren in onze organisatie.
- De Raad van Bestuur van Wageningen UR heeft in november 2001 de 'Hoofdlijnen Strategisch Plan 2002-2006' gepresenteerd en aan de Minister van LNV aangeboden. Dit document is een momentopname van de gedachten die bij het CvB leven en die verder uitgewerkt zullen worden in het Strategisch Plan 2002-2006 en de daarmee samenhangende strategische plannen van de kenniseenheden.
- Een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle integratie binnen Wageningen UR is het realiseren van gemeenschappelijke huisvesting. Tevens is een modernisering van onderwijsfaciliteiten noodzakelijk. Hiervoor is een Strategisch Huisvestingsplan ontwikkeld met een investeringsomvang van M€ 144, waarvan M€ 112 ten laste van Wageningen Universiteit komt. Dit bedrag zal voor M€ 65,8 worden gefinancierd met externe middelen, waarvan M€ 36,3 langlopend.

8.2 Ontwikkeling exploitatieresultaat

Wageningen Universiteit heeft het boekjaar 2001 afgesloten met een positief exploitatiesaldo van M€ 0,4. Dit is evenwel een vertekend beeld. Indien de vooruitontvangen bedragen voor de kosten van lopende projecten uit het resultaat worden gehaald ten bedrage van M€ 0,4 is er sprake van een saldo van M€ 0,0. Om die reden wordt een bestemmingsreserve gevormd uit het resultaat 2001 (M€ 0,4).

Alle departementen hebben een positief exploitatieresultaat laten zien. De gelijkblijvende derde geldstroomomzet heeft daar een positieve bijdrage aan geleverd. Op grond van de uitvoering van het Instellingsplan kon worden verwacht dat de externe financiering af zou nemen, omdat een aantal leerstoelgroepen zijn opgeheven of overgegaan naar een andere universiteit.

De opzet van een nieuw Facilitair Bedrijf is gepaard gegaan met het tijdelijk 'niet in control' zijn van dit organisatieonderdeel. Interne maatregelen waren nodig om het zich aandienende tekort te compenseren. Voorts zijn structurele aanpassingen doorgevoerd en zijn sleutelfuncties inmiddels vervuld, waardoor het Facilitair Bedrijf in 2002 financieel op orde zal komen.

De komende jaren streeft Wageningen Universiteit naar een sluitende exploitatie. De uitvoering van het Strategisch Huisvestingsplan legt een druk op de interne kostenstructuur. Zoals bekend worstelen alle universiteiten met het probleem van de te lage bekostigingsnormen voor de integrale kosten van de huisvesting. Naar de mate waarin hier geen verandering in komt zal op andere componenten moeten worden bespaard, respectievelijk moeten worden doorberekend.

Het aandeel dat Wageningen Universiteit ontvangt uit de Rijksbijdragen voor beleidsintensivering (BAMA, van Rijnmiddelen) is relatief lager dan de technische universiteiten ontvangen. Hierdoor ontstaat verdere druk op de beschikbare ruimte voor reguliere taken

8.3 Ontwikkeling balans

De vermogenspositie van de Universiteit heeft zich in 2001 volgens plan ontwikkeld. De in de voorgaande jaren gevormde voorzieningen zijn voldoende om in de voor de komende jaren uitgezette beleidslijnen te financieren. De financiële continuïteit van de organisatie is hiermee gezekerd. De liquiditeitspositie is in 2001 met M€ 3,8 gedaald tot M€ 19,1.

9 Jaarrekening

9.1 Balans

	ACTIVA	2001	2000		PASSIVA	2001	2000
	Vaste activa				Eigen vermogen	123,5	120,8
	Materiële vaste activa	135,1	131,2				
	Financiële vaste activa	0,3	0,4		Egalisatierekening		
					Investeringssubsidies	1,0	1,0
	Totaal vaste activa	135,4	131,6		Vorzieningen	12,4	15,9
	Vlottende activa						
	Onderhanden werk en voorraden	7,2	7,9				
	Vorderingen	32,7	18,3				
	Liquide middelen	19,1	22,9				
	Vlottende activa	59,0	49,1		Kortlopende schulden	57,5	43,0
	TOTAAL ACTIVA	194,4	180,7		TOTAAL PASSIVA	194,4	180,7

9.2 Exploitatierekening

	Uitkomsten 2001	Uitkomsten 2000
Baten:		
Rijksbijdragen LNV	121,9	118,1
College-, cursus- en examengelden	6,2	6,1
Baten werk i.o.v. derden	45,3	44,6
Overige baten	17,3	11,7
	<hr/>	<hr/>
Totaal baten	190,7	180,5
Lasten:		
Personele lasten	117,3	112,6
Vaste materiele lasten	25,6	28,2
Overige lasten	50,8	40,7
	<hr/>	<hr/>
Totaal lasten	193,7	181,5
	<hr/>	<hr/>
Saldo baten en lasten	3,0-	1,0-
Financiële baten en lasten	1,2	1,0
	<hr/>	<hr/>
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	1,8-	0,0
Buitengewone baten ¹⁾	2,7	8,5
Buitengewone lasten ¹⁾	0,5	8,5
	<hr/>	<hr/>
Resultaat uit buitengewone Bedrijfsvoering	2,2	0,0
	<hr/>	<hr/>
Exploitatiesaldo	0,4	0,0
Bestemming t.b.v. lopende projecten	0,4-	0,0
	<hr/>	<hr/>
Beschikbaar voor Algemene Reserve	0,0	0,0

¹⁾ De buitengewone baten en lasten 2001 betreffen boekwinsten resp. boekverliezen op onroerende en roerende goederen. De buitengewone baten en lasten 2000 betreffen tevens getroffen voorzieningen voor onderhoud, reorganisaties en verlofdagen.

9.3 Kasstroomoverzicht

	2001	2000
Kasstroom uit operationele activiteiten:		
Resultaat	0,4	0,0
Afschrijvingen	9,0	7,5
Mutatie boekwaarde vaste activa	0,3-	2,3
Mutaties werkkapitaal:		
Onderhanden werk / voorraden	0,7	2,8
Vorderingen	14,4-	1,5-
Kortlopende schulden	14,5	1,2
Mutaties voorzieningen	3,5-	7,0
Mutatie egalisatiefonds g.m.		1,0
Mutaties eigen vermogen	2,3	0,1
	<u>8,7</u>	<u>20,4</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Materiële vaste activa	12,4-	15,1-
Financiële vaste activa	0,1-	0,1-
	<u>12,5-</u>	<u>15,2-</u>
Mutatie liquide middelen	3,8-	5,2
Beginstand liquide middelen	22,9	17,7
Mutaties	3,8-	5,2
	<u>19,1</u>	<u>22,9</u>
Eindstand	19,1	22,9

9.4 Bestemming resultaat

	Uitkomsten 2001
Exploitatieresultaat	0,4
Af:	
Dotatie aan bestemde reserve in verband met lopende projecten	0,4
	<hr/>
Beschikbaar voor algemene reserve	0,0

9.5 Grondslagen toelichting jaarrekening

9.5.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Alle in de jaarrekening opgenomen posten zijn, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Activa en passiva luidende in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers per balansdatum.

Koersverschillen zijn in de exploitatierekening verantwoord.

9.5.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Activa

Materiele vaste activa

Gebouwen en terreinen

Gebouwen en terreinen worden tegen aanschafwaarde (verkrijgings- of vervaardigingsprijs), verminderd met de cumulatieve lineaire afschrijvingen gebaseerd op economische levensduur, gewaardeerd.

Op terreinen en gebouwen in uitvoering wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingspercentages luiden:

1e geldstroom:

Gebouwen gereed, woningen en bijgebouwen	:	2%	per jaar
Kassen, barakken, diverse opstallen/ bouwwerken	:	6 2/3%	per jaar
Op bouwterreinen aangebrachte infrastructuur	:	2%	per jaar
Investerings in het glasvezelnetwerk	:	10%	per jaar

3e geldstroom:

Alle investeringen, m.u.v. terreinen : 100% in jaar van aanschaf

Inventaris en apparatuur

Inventaris en apparatuur wordt tegen aanschafwaarde (verkrijgings- of vervaardigingsprijs), verminderd met de cumulatieve lineaire afschrijvingen gebaseerd op economische levensduur, gewaardeerd.

Geactiveerd worden personal computers met een aanschafwaarde van meer dan € 4.538 per stuk en overige inventaris en apparatuur met een aanschafwaarde van meer dan € 2.269 per stuk.

De gehanteerde afschrijvingspercentages luiden:

1e geldstroom:

Apparatuur en meubilair	:	20%
Computerapparatuur	:	33%
Overige inventaris	:	10%

3e geldstroom

Inventaris en apparatuur : 100% in jaar van aanschaf

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen inkoop- of vervaardigingsprijs.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk (saldo nog te factureren kosten per ultimo van het jaar) is gewaardeerd tegen de kosten van direct materiaalgebruik en arbeid met een opslag voor indirecte kosten onder aftrek van de hiervoor reeds gedeclareerde termijnen en, voor zover nodig, onder aftrek van een voorziening wegens risico's 3e geldstroom.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig, onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Passiva

Egalisatierekening investeringssubsidies

De egalisatierekening investeringssubsidies wordt gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van de vrijgevallen bedragen. De rekening bestaat uit van derden ontvangen subsidies ten behoeve van investeringen in apparatuur. De subsidie valt, naar rato van de afschrijvingen op het betreffende apparaat, vrij en de vrijgevallen bedragen worden in de exploitatierekening op de afschrijvingslasten in mindering gebracht.

9.5.3 Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten

Afschrijvingen

Personal computers met een aanschafwaarde van minder dan € 4.538 per stuk en overige inventaris en apparatuur met een aanschafwaarde van minder dan € 2.269 per stuk worden, ongeacht de economische levensduur, direct ten laste van het resultaat gebracht.

Aanschaffingen ten behoeve van de derde geldstroom worden in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat gebracht

Op de overige investeringen wordt lineair afgeschreven op basis van de hierboven vermelde afschrijvingspercentages.

9.5.4 Verwerking van het Facilitair Bedrijf

Wageningen Universiteit neemt samen met DLO deel in het Facilitair Bedrijf van Wageningen UR. Voor de verdeling van het resultaat gelden de volgende regels:

- Resultaten van vastgoedbeheer en exploitatie van gebouwen (energie, schoonmaakt) worden voor 100% toegerekend aan de eigenaar van het object
- Niet terugvorderbare BTW wordt voor 100% toegerekend aan Wageningen Universiteit
- De overige resultaten worden in de verhouding 80/20 gedeeld door Wageningen Universiteit en DLO. Deze verhouding is conform de inbreng van personeel vanuit de beide deelnemende partijen.

Het aandeel van Wageningen Universiteit in de baten en lasten van het FB zijn volgens bovengenoemde verdeelsleutels in de jaarrekening opgenomen.

De balans van het FB is integraal opgenomen in deze jaarrekening. Het aandeel van DLO in het eigen vermogen en het resultaat van het FB is verantwoord onder de kortlopende schulden. De vordering op DLO in verband met nog te betalen kosten is opgenomen onder de overige vorderingen.

9.6 Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

	31-12-01	31-12-00
Terreinen en gebouwen	126,9	124,8
Inventaris en apparatuur	8,2	6,4
	<hr/>	<hr/>
Totaal materiële vaste activa	135,1	131,2

Terreinen en gebouwen

	Aanschafwaarde			Afschrijving	Boekwaarde
	Terreinen	Gebouwen gereed	Gebouwen in aanbouw		
Stand per 1 januari 2001	18,7	194,2	1,9	90,0	124,8
Investerings 2001		3,5	3,1		6,6
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Desinvesteringen 2001	18,7	197,7	5,0	90,0	131,4
		1,3 -		1,1 -	0,2 -
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	18,7	196,4	5,0	88,9	131,2
Afschrijvingen 2001				4,3	4,3-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2001	18,7	196,4	5,0	93,2	126,9

Het onroerend goed van Wageningen Universiteit is verzekerd voor M€ 343. De WOZ-waarde bedraagt M€ 112.

Inventaris en apparatuur

	Aanschafwaarde	Afschrijving	Boekwaarde
Stand per 1 januari 2001	62,0	55,6	6,4
Aanschaffingen 2001	5,8		5,8
Inbreng apparatuur DLO in FB	1,6	1,0	0,6
Buiten gebruikstelling 2001	-2,3	-2,2	-0,1
Afschrijvingen 2001		4,5 ¹⁾	-4,5
Stand per 31 december 2001	67,1	58,9	8,2

¹⁾ Bestaande uit afschrijving 1e geldstroom ad. M€ 2,3, 3e geldstroom ad. M€ 1,4 en inhaalafschrijving voorgaande jaren ad. M€ 0,8.

Boeken

De waarde van de boeken wordt niet geactiveerd. In 2001 is voor M€ 0,3 aan boeken aangeschaft.

Financiële vaste activa

	31-12-01	31-12-00
Deelnemingen en waarborgsommen	0,3	0,2
Kasbeperking MLNV		0,2
Totaal financiële vaste activa	0,3	0,4

Met ingang van 2001 is de vordering op het ministerie van LNV opgenomen onder de overige vorderingen.

Onderhanden werk en voorraad

Onderhanden werk omvat het saldo van toegerekende projectkosten minus gedeclareerde termijnen. De post wordt gecorrigeerd met een voorziening voor voorzienbare verliezen.

	31-12-01	31-12-00
Onderhandenwerk		
Totaal projecten	168,1	169,4
Gedeclareerde termijnen	160,1	161,2
	<hr/>	<hr/>
Saldo kosten en opbrengsten ¹⁾	8,0	8,2
Voorziening	1,1-	0,8-
	<hr/>	<hr/>
Onderhanden werk	6,9	7,4
Voorraden verbruiksgoederen	0,3	0,5
	<hr/>	<hr/>
Totaal onderhanden werk en voorraad	7,2	7,9

¹⁾ De mutatie in het saldo van toegerekende kosten en gedeclareerde termijnen is verantwoord onder de mutatie Onderhanden werk, de mutatie in de voorziening is verantwoord onder de overige lasten.

Vorderingen

	31-12-01	31-12-00
Debiteuren	19,1	11,5
Vorderingen LNV	0,2	
Vorderingen op studenten	0,8	0,8
Voorschotten	1,9	1,7
Overige vorderingen	10,7	4,3
Totaal vorderingen	32,7	18,3

De post debiteuren is opgelopen als gevolg van openstaande vordering van het Facilitair Bedrijf op DLO-instituten en de in december 2001 gefactuurde kosten voor het WCFS.

De toename van de overige vorderingen betreft v.n.l. de rekening courant tussen het FB en DLO.

Liquide middelen

	31-12-01	31-12-00
Kas-bank-giro:		
Kassen	0,0	0,0
Rekening courant banken/giro	0,5	3,7
Deposito's	19,6	18,7
Totaal kas-bank-giro	19,1	22,4
Deposito's mensae	-	0,3
Saldo bij Rijksoverheid	-	0,2
Totaal liquide middelen	19,1	22,9

De voor de mensae op deposito gehouden saldi zijn in 2001 in verband met een nieuwe subsidieovereenkomst uitbetaald.

Eigen vermogen

	Saldo per 31-12-00	Mutatie 2001 ²⁾	Bestemming resultaat 2001	Saldo per 31-12-01
<i>Algemene reserve</i>				
Algemene reserve	113,9	2,2		116,1
Overige reserves	0,4			0,4
Algemene bedrijfsreserve	114,3	2,2		116,5
<i>Bestemde reserve ¹⁾</i>				
OPWU	1,9			1,9
Innovatiefonds	3,9			3,9
LNV-projecten	0,7	0,7-		0,0
Nog uit te voeren projecten		0,8	0,4	1,2
Totaal bestemde reserve	6,5	0,1	0,4	7,0
Totaal eigen vermogen	120,8	2,3	0,4	123,5

¹⁾ De nog uit te geven bedragen voor OPWU en LNV-projecten van voor 2000 zijn met ingang van de jaarrekening 2001 geplaatst onder het eigen vermogen. Deze posten zijn uit bestemming van het resultaat gevormd.

²⁾ In verband met aanpassing van de richtlijnen is een uit het vermogen gevormde schuldpositie weer onder de Algemene Reserve opgenomen. Hierdoor is het eigen vermogen met M€ 2,3 toegenomen.

Binnen het eigen vermogen zijn een aantal bestemde reserves gevormd. Deze zijn benodigd voor de financiering van activiteiten waarvoor de baten reeds in voorgaande jaren conform de richtlijnen in het resultaat zijn opgenomen, maar waarvoor de kosten in komende jaren zullen worden gemaakt.

Het saldo over 2001 van ontvangen middelen voor OPWU en kosten van de met OPWU overeengekomen bestemmingen zal in 2002 worden afgeboekt van de bestemde reserve en worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Egalisatierekening investeringsubsidies

Onder de Egalisatierekening Investeringsubsidies worden van derden ontvangen subsidies ten behoeve van apparatuurinvesteringen gepassiveerd. De subsidie valt naar rato van afschrijvingen van het betreffende apparaat vrij en wordt in mindering gebracht op de afschrijving.

	Saldo 31-12-2000	Toevoeging 2001	Onttrekking 2001	Saldo 31-12-2001
Reeds gepassiveerd per 31-12-00	1,0		0,2	0,8
Correcties m.b.t. voorgaande jaren ¹⁾		0,2		0,2
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31-12-01	1,0	0,2	0,2	1,0

¹⁾ Betreft passivering van in het verleden ontvangen subsidies, die ten onrechte als baat waren genomen.

Voorzieningen

	Saldo per 31-12-00	Dotatie 2001	Onttrekking 2001	Saldo per 31-12-01	Waarvan < 1 jaar ¹⁾
Reorganisatiekosten	6,6	3,7	4,6	5,7	3,0
Voorziening onderhoud	6,0		1,4	4,6	3,1
Integratiefonds WUR	1,6		0,8	0,8	0,3
Studentenvoorzieningen	1,0	0,5	0,7	0,8	0,8
Overige voorzieningen	0,7		0,2	0,5	0,0
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Voorzieningen	15,9	4,2	7,7	12,4	7,2

¹⁾ De overige posten hebben een looptijd van 1 tot 5 jaar.

Reorganisaties

Het Ministerie van LNV heeft besloten de rijksbijdrage in de periode 1999-2002 met M€ 10 te verlagen. Ter uitvoering van het in 1999 vastgestelde Instellingsplan zijn op alle departementen en op het Bestuurscentrum reorganisaties uitgevoerd. In 2001 is het reorganisatieplan voor het Facilitair Bedrijf goedgekeurd. Ter dekking van de kosten van de totale reorganisatie is in 2001 M€ 3,7 aan de reorganisatievoorziening gedoteerd en zal in de komende twee jaar conform het Instellingsplan nog jaarlijks M€ f 2,4 worden gedoteerd.

Voorziening onderhoud

In de komende jaren is een grote financieringsbehoefte voor de huisvesting van de nieuwe departementen van Wageningen Universiteit, waarvoor onlangs een huisvestingsplan is vastgesteld. In afwachting van de huisvestingplannen zijn in de afgelopen jaren te weinig middelen besteed aan het up to date houden van het gebouwenbestand. De

voorziening van M€ 4,6 is nodig voor achterstallig onderhoud aan gebouwen waarvan wij verwachten dat ze ook in de toekomst in gebruik van Wageningen UR zullen blijven en voor waardebehoud van de gebouwen, waarvan wij verwachten dat ze op afzienbare tijd verkocht zullen worden. In 2001 heeft geen dotatie aan de voorziening plaats gevonden.

Integratiekosten Wageningen UR.

In het kader van de samenwerking van een aantal kennisinstellingen in Wageningen UR zullen wij in de komende jaren forse kosten voor de vorming van de Kenniseenheden maken. In 2001 zijn geen middelen aan de voorziening toegevoegd.

Studentenvoorzieningen

Ten behoeve van studenten zijn drie voorzieningen aanwezig:

- het afstudeerfonds, voor studenten die vanwege bestuurswerkzaamheden studievertraging oplopen,
- het fonds compensatie 5^e studiejaar voor studenten aan enkele studierichtingen waarvoor geen recht bestaat op een 5^e jaar studiefinanciering,
- het sociaal noodfonds, voor studenten die in moeilijkheden zijn gekomen

Overige voorzieningen

Een aantal medewerkers beschikt over meer dan 1200 verlofuren. De meeruren mogen worden gespaard tot einde dienstverband. Voor het aantal uren boven de 1200 is een voorziening gevormd.

Kortlopende schulden

	31-12-01	31-12-00
Vooruit ontvangen bedragen:		
Werkvoorschotten projecten		
i.o.v. derden	19,4	15,1
Collegegelden	3,3	3,0
Diversen	5,7 ¹⁾	2,2
Totaal vooruit ontvangen	<u>28,4</u>	<u>20,3</u>
Nog te betalen:		
Pensioenpremies	0,5	0,5
Premies sociale verzekeringen		
en loonbelasting	4,2	3,6
Crediteuren	19,6	13,5
Vakantietoelage en		
Tegemoetkoming ziektekosten	4,8	4,9
Inventarisfondsen mensae		0,2
Totaal nog te betalen	<u>29,1</u>	<u>22,7</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>57,5</u>	<u>43,0</u>

¹⁾ Onder de diverse schulden zijn nog te maken kosten voor additionele projecten die door het Ministerie van LNV worden gefinancierd opgenomen. Voor 2001 betreft het de volgende posten:

- ICT-middelen (M€ 0,8)
- BAMA (M€ 0,5)
- Compensatie invoering bekostigingssystematiek (M€ 1,4)
- Plan Dienstverlening (M€ 0,2)
- Propedeuse Leeuwarden (M€ 0,2)

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Wageningen Universiteit heeft in het kader van de overgang van de leerstoelgroep Gezondheidsleer naar de Universiteit van Utrecht garanties verstrekt ter zake van claims met betrekking tot uitgevoerd onderzoek.

Wageningen Universiteit heeft Biopartner Center Wageningen BV te Wageningen een vrijstelling verleend voor de betaling van de erfpachtcanon ad f 125.000 per jaar voor de periode van 18 oktober 2001 tot 18 oktober 2006.

Binnen Wageningen Universiteit is sprake van een zeer groot aantal niet opgenomen verlofdagen. In 1999 is een afbouwregeling vastgesteld, waardoor medewerkers na 2005 niet meer dan 120 uur kunnen meenemen naar een volgend jaar. Voor medewerkers die meer dan 1200 uur hadden openstaan zijn aanvullende afspraken gemaakt, waarvoor een voorziening is getroffen. Betrouwbare informatie over het totaal van de niet opgenomen verlofdagen is niet voorhanden.

Verbonden partijen

Wageningen Universiteit neemt op grond van haar taakstelling deel aan een aantal stichtingen. De Universiteit levert bij deze stichtingen een of meer bestuursleden of is op andere wijze betrokken bij de stichting. Consolidatie van de stichtingen die voldoen aan de criteria m.b.t. aanmerkelijk belang zou geen materiële invloed op het resultaat van Wageningen Universiteit hebben gehad.

Wageningen heeft in oktober 2001 een belang genomen van 68% (M€ 0,5) in Biopartner Center Wageningen B.V te Wageningen. Deze BV heeft tot doel om een bedrijfsgebouw te bouwen ten behoeve van startende ondernemers in de life sciences. Op de aandelen is M€ 0,2 in contanten gestort en is M€ 0,3 ingebracht in natura. De storting in contanten is opgenomen onder de financiële vaste activa.

9.7 Toelichting op de exploitatierekening

Baten

Rijksbijdragen

	Baten 2001	Baten 2000
Rijksbijdrage LNV	120,1	115,4
Overige vergoedingen	1,8	2,7
	<hr/>	<hr/>
Rijksbijdragen	121,9	118,1

De rijksbijdrage bedroeg M€ 122,6. Hiervan is M€ 2,5 (plan dienstverlening, ICT-middelen en compensatie bekostigingsmodel) verantwoord onder de overige bijdragen, omdat deze posten betrekking hebben op projecten die deels in komende jaren worden uitgevoerd. De overige bijdragen bestaan uit middelen voor additionele projecten van LNV en worden geregistreerd op basis van het baten/lasten-stelsel. Dat wil zeggen dat slechts de baten worden toegerekend voor zover ze betrekking hebben op het lopende boekjaar.

	Restant vorige jaren ¹⁾	Ontvangen subsidie 2001	Nog te besteden	Baten in 2001
Plan Dienstverlening	0,1	0,7	0,2	0,6
ICT	0,6	0,5	0,8	0,3
Euro	0,2			0,2
Propedeuse Leeuwarden		0,2	0,2	0,0
KNAW		0,5		0,5
SURF		0,1		0,1
VWO-campus		0,1		0,1
Aanpassing bekostiging		1,4	1,4	0,0
BAMA		0,5	0,5	0,0
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal	0,9	4,0	3,1	1,8

1) De balansposities 2000 m.b.t. propedeuse Leeuwarden en de daaruit voortvloeiende baten 2001 zijn opgenomen onder de overige schulden en overige baten

College- en cursusgelden

	Baten 2001	Baten 2000
College- en examengelden	4,8	4,6
Cursusgelden	1,4	1,5
	<hr/>	<hr/>
Totaal college- en cursusgelden	6,2	6,1

Baten werk i.o.v. derden

	Baten 2001	Baten 2000
Opbrengst werk i.o.v. derden	45,5	47,6
Mutatie onderhanden werk	0,2-	3,0-
	<hr/>	<hr/>
Totaal baten werk i.o.v. derden	45,3	44,6

Overige baten

	Baten 2001	Baten 2000
Verkopen en gebruik faciliteiten	14,0	8,2
Verhuurinkomsten	0,5	0,5
Sportkaarten	0,1	0,2
Overige verkoopopbrengsten	1,3	1,2
Overige baten	1,4	1,6
	<hr/>	<hr/>
Totaal overige baten	17,3	11,7

De post Verkopen en gebruik faciliteiten is toegenomen omdat baten en lasten in het Facilitair Bedrijf gedsaldeerd zijn.

Personele lasten

	Lasten 2001	Lasten 2000
Directe personele lasten:		
Salarissen	86,8	81,6
Sociale lasten	16,8	17,4
	<hr/>	<hr/>
Directe personele lasten	103,6	99,0
Overige personele lasten:		
Uitzendkrachten en ingehuurd personeel	4,3	4,6
Wachtgelden	2,4	3,4
Reorganisatiekosten	3,6	2,0
Wervingskosten	0,8	0,8
Studiekosten	0,8	0,8
Overige personeelslasten	1,8	2,0
	<hr/>	<hr/>
Totaal overige personele lasten	13,7	13,6
	<hr/>	<hr/>
Totale personele lasten	117,3	112,6

De directe personele lasten zijn in 2001 gestegen van M€ 99,0 naar M€ 103,6. Deze stijging wordt veroorzaakt door een stijging van de gemiddelde salarislust met 3,6%. De gemiddelde bezetting is gelijk gebleven.

Met ingang van 2001 worden de kosten van de gezamenlijke Facilitair Bedrijf en Bestuurscentrum van Wageningen UR gedeeld. Per saldo leidt dit er toe dat onder de directe personele lasten voor M€ 1,0 salariskosten van personeel in dienst van DLO is opgenomen.

Vaste materiële lasten

	Lasten 2001	Lasten 2000
Huisvestingslasten ¹⁾:		
Afschrijving gebouwen	4,6	4,4
Onderhoud gebouwen	3,3	6,9
Wettelijke lasten	0,5	0,7
Huur en pachten ²⁾	1,9	0,4
Energie en water	3,4	3,5
Schoonmaak	1,4	1,4
	<hr/>	<hr/>
	15,1	17,3
Apparatuur en inventaris:		
Aanschaf apparatuur en inventaris	2,8	4,7
Afschrijving apparatuur en inventaris ³⁾	4,4	3,5
Onderhoud	1,1	1,0
	<hr/>	<hr/>
	8,3	9,2
Automatiseringskosten	2,2	1,7
	<hr/>	<hr/>
Totaal vaste materiële lasten	25,6	28,2

¹⁾ De kosten van het Facilitair Bedrijf worden met ingang van 2001 excl. BTW geboekt. De niet terugvorderbare BTW wordt verantwoord onder de overige lasten.

²⁾ Inclusief huren voor DLO-gebouwen ad M€ 1,5

³⁾ Inclusief inhaalafschrijving ivm aanpassing grondslagen ad M€0,8. De kosten zijn verlaagd ivm vrijval van investeringssubsidies ad M€ 0,2.

De vaste materiële lasten zijn in 2001 gedaald met M€ 2,6 (10 %) tot M€ 25,6 in vergelijking met 2000

Huisvestingslasten

In 2001 zijn de totale huisvestingslasten gedaald van M€ 17,3 in 2000 naar M€ 15,1 in 2001. Exclusief dotaties aan en onttrekkingen uit de onderhoudsvoorziening en gecorrigeerd voor BTW is sprake van een stijging van de lasten met M€ 3,1.

Apparatuur en inventaris

In 2001 zijn de grondslagen voor de afschrijving van apparatuur en inventaris herzien, waardoor ze beter aansluiten op de economische levensduur van de betreffende goederen. Bovendien is alle apparatuur ouder dan 6 jaar volledig afgeschreven. Hiermee was een inhaalafschrijving van M€ 0,8 gemoeid.

Overige lasten

	Lasten 2001	Lasten 2000
Bureaunkosten	9,5	8,7
Reis- en verblijfkosten	6,3	5,9
Hulpmiddelen	8,4	6,3
Uitbestede werkzaamheden	12,6	9,4
Subsidies en beurzen	10,9	11,8
Overige kosten	0,5	1,4
Niet terugvorderbare BTW ¹⁾	2,6	
	<hr/>	<hr/>
Totaal vaste materiële lasten	50,8	40,7

¹⁾ De kosten van het Facilitair Bedrijf worden met ingang van 2001 excl. BTW geboekt. De niet terugvorderbare BTW wordt verantwoord onder de overige lasten.

Overige lasten

In 2001 bedroegen de overige lasten M€ 50,8, in vergelijking met 2000 een stijging met M€ 10,1. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt omdat de kosten van het FB voor een 80% bij Wageningen Universiteit worden geconsolideerd. Tegenover deze hogere lasten staan hogere doorberekeningen aan DLO-instituten.

Onder de overige kosten werden in 2000 de doorberekeningen van het Facilitair Bedrijf opgenomen. Vanaf 2001 worden deze opgenomen onder de baten.

Financiële baten en lasten

	Baten 2001	Baten 2000
Ontvangen rente	1,2	1,0

College van Bestuur

Het College van Bestuur van Wageningen Universiteit bestaat uit de volgende leden:

Prof.dr. C. Veerman	Voorzitter (tot 31-12-2001)
Prof.dr.ir. A.A. Dijkhuizen	Voorzitter (vanaf 1-3-2002)
Ir. K.J. van Ast	Vice-voorzitter
Prof.dr.ir. L. Speelman	Rector Magnificus

De leden van het College vormen tevens de Raad van Bestuur van DLO.

In 2001 is M€ 0,3 (2000 M€ 0,6) uitgegeven aan salariskosten en vergoedingen van leden en voormalig leden van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur .

***Personele en overige lasten
naar hoofdkostenplaatsen***

***Personele lasten
naar hoofdkostenplaatsen***

	Lasten 2001	Lasten 2000
Departementen ²⁾		
Maatschappijwetenschappen	12,5	
Plant	21,6	
Dier	9,2	
Omgevingswetenschappen	16,1	
Agrotechnologie en Voeding	23,4	
Totaal departementen	82,8	77,7
Algemene hoofdkostenplaatsen		
Bestuurscentrum ¹⁾	10,8	15,4
Facilitair Bedrijf	12,7	12,4
Niet naar kostenplaats gespecificeerde kosten ¹⁾	11,0	7,1
Totaal algemene kostenplaatsen	34,5	34,9
Totaal personele lasten Wageningen Universiteit	117,3	112,6

¹⁾ Onder de Algemene kostenplaatsen zijn ook algemene WU-lasten verantwoord betreffende in de begroting opgenomen onverdeelde middelen zoals wachtgelden e.d. In 2000 werden deze nog kosten nog deels onder het Bestuurscentrum geboekt.

²⁾ Vergelijkende cijfers per departement over 2000 zijn niet beschikbaar omdat de nieuwe departementen pas in 2001 in de kostenplaatscodering zijn opgenomen.

***Vaste materiële lasten en
overige lasten
naar hoofdkostenplaatsen***

	Lasten 2001	Lasten 2000
Departementen ¹⁾		
Maatschappijwetenschappen	4,3	
Plant	9,7	
Dier	3,3	
Omgevingswetenschappen	7,8	
Agrotechnologie en Voeding	10,9	
Totaal departementen	36,0	30,6
Algemene hoofdkostenplaatsen		
Bestuurscentrum	11,8	7,5
Facilitair Bedrijf	25,4	21,8
Niet naar kostenplaats gespecificeerde kosten	3,2	9,0
Totaal algemene kostenplaatsen	40,4	38,3
Totaal overige lasten Wageningen Universiteit	76,4	68,9

¹¹ Vergelijkende cijfers per departement over 2000 zijn niet beschikbaar omdat de nieuwe departementen pas in 2001 in de kostenplaatscodering zijn opgenomen.

9.8 Accountantsverklaring

Aan het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van Wageningen Universiteit
Postbus 9101
6700 HB Wageningen

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening 2001 van Wageningen Universiteit te Wageningen gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de instelling. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en in overeenstemming met het controleprotocol Universiteiten 2001. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bevoegd gezag van de instelling daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2001 en van het resultaat over 2001 en voldoet aan de bepalingen inzake de jaarrekening, zoals opgenomen in de Richtlijn Jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Voorts verklaren wij dat voldaan is aan de geldende wet- en regelgeving voorzover deze betrekking heeft op de toewijzing en de besteding van de rijksmiddelen.

Arnhem, 15 april 2002

Ernst & Young Accountants

Namens deze,

E.Douma RE RA

J.C.Luiten RA

Bijlage Jaarrekening

Personeelsbezetting naar hoofdkostenplaatsen

De gegevens voor deze tabel zijn nog niet beschikbaar. De tabel zal in de gedrukte jaarrekening worden opgenomen.

Gemiddelde bezetting

	Faculteit	Algemene dienst	Totaal
1^e geldstroom			
Wetenschappelijk personeel:			
Hoogleraar B			
Hoogleraar A			
Universitair hoofddocent/ Wetensch.hoofdmedewerker			
Universitair docent			
Assistent in opleiding			
Totaal WP	_____	_____	_____
Ondersteunend beheerspersoneel:			
Schaal 13 en hoger			
Schaal 9 t/m 12			
Lager dan schaal 9			
Totaal OBP	_____	_____	_____
Overige financieringscodes ¹⁾			
Totaal fte 1^e geldstroom	_____	_____	_____
3^e geldstroom			
Hoogleraar / UHD / UD			
AIO			
OBP			
Totaal fte 3^e geldstroom	_____	_____	_____
Totaal personeel	_____	_____	_____

¹⁾ Betreft onder andere personeel ten laste van het wachtgeldvoorkomend project en personeel met een sociale indicatie.

Baten werk i.o.v. derden

		Aard opdrachtgever >												
		00	01	02	03	04	06	08	09	10	11	12	30	Totaal
Aard activiteiten														
<i>In Nederland</i>														
Contractonderzoek				0,1		2,7	0,1	0,2	0,1	3,3		1,4		7,9
Fundamenteel onderzoek					8,5	1,8		9,2		0,2	0,6	0,6		20,9
Overige onderzoek						0,9				0,4	0,1	3,5	0,2	5,1
Contractonderwijs						0,1				0,2		0,1		0,4
<i>In of met ontwikkelingslanden</i>														
Contractonderwijs/onderzoek		1,6	1,9	0,5	0,1	0,5		0,3		0,1				5,0
Overige onderzoek			0,3	0,1	0,2			0,6	0,6			0,4		2,2
Beurzen				0,1		0,6			0,2			0,1		1,0
Penvoerders						0,6		0,1				-0,1		0,6
		<u>1,6</u>	<u>2,2</u>	<u>0,8</u>	<u>8,8</u>	<u>7,2</u>	<u>0,1</u>	<u>10,4</u>	<u>0,9</u>	<u>4,2</u>	<u>0,7</u>	<u>6,0</u>	<u>0,2</u>	<u>43,1</u>
Niet gespecificeerd														2,4
Mutatie onderhanden werk														-0,2
Totaal 3 ^e Geldstroom														45,3

Aard opdrachtgever

- 00 MHO/SAIL
- 01 BuZa/NEDA
- 02 Wereldorganisaties
- 03 EU
- 04 Rijksoverheid
- 06 Gemeenten
- 07 Openbare nutsbedrijven
- 08 Overige overheidsinstellingen
- 09 Buitenlandse overheid
- 10 Commerciële bedrijven
- 11 Collectebusfondsen
- 12 Overige particulieren
- 30 Intern gefinancierd

Bijlage Onderwijs

Tabel 1. Overzicht opleidingen 2001/ 2002 per onderwijsinstituut

Levenswetenschappen

Reguliere opleidingen

BI Biologie
PG Plant- en gewaswetenschappen
DW Dierwetenschappen

MSc-opleidingen

S19 Animal Sciences
S20 Aquaculture
S12 Crop Science
S16 Ecological Agriculture

Maatschappijwetenschappen

Reguliere opleidingen

BC Bedrijfs- en consumentenwetenschappen
IO Internationale ontwikkelingsstudies

MSc-opleidingen

S21 Agricultural Economics and Marketing
S11 Management of Agricultural Knowledge Systems

Omgevingswetenschappen

Reguliere opleidingen

BW Bodem, Water en Atmosfeer
BN Bos- en natuurbeheer
LI Landinrichting
TM Technologie en milieumanagement
MK Milieukunde

MSc-opleidingen

S22 Environmental Sciences
S17 Geoinformation Science
S10 Soil and Water
S13 Tropical Forestry
S23 Urban Environmental Management
S24 Leisure and Environments

Technologie en Voeding

Reguliere opleidingen

BT Biotechnologie
MW Moleculaire wetenschappen
LT Levensmiddelentechnologie
VG Voeding en gezondheid

MSc-opleidingen

S15 Biotechnology

Tabel 2. STUDENTEN (voltijds en deeltijds) en MSc-ers aan Wageningen Universiteit naar opleiding³, onderscheiden naar Eerstejaars, Ouderejaars, mannelijke - en vrouwelijke studenten, in het studiejaar 2001/2002.

Opleiding	Eerstejaars			Ouderejaars			Totaal		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T
BIO Biologie	4	8	12	143	117	260	147	125	272
T10 Landbouwplantenteelt	0	0	0	1	0	1	1	0	1
T16 Plantenteeltwetenschappen	3	0	3	46	30	76	49	30	79
T15 Plantenveredeling en Gewb.	3	0	3	33	23	56	36	23	59
T12 Tuinbouw	0	0	0	0	1	1	0	1	1
T20 Zoötechniek	11	15	26	115	128	243	126	143	269
BI Biologie	38	38	76	23	36	59	61	74	135
DW Dierwetenschappen	16	37	53	26	28	54	42	65	107
PG Plant- en gewaswetenschappen	12	3	15	18	9	27	30	12	42
Levenswetenschappen	87	101	188	405	372	777	492	473	965
M10 Econ. van Landb. en Milieu	20	13	33	95	60	155	115	73	188
M30 Huishoud. en consumentenwet.	1	5	6	6	68	74	7	73	80
M21 Rurale ontwikkelingsstudies	0	0	0	0	1	1	0	1	1
O20 Rurale ontwikkelingsstudies	0	2	2	26	72	98	26	74	100
BC Bedrijfs- en consumentenwet.	11	17	28	17	18	35	28	35	63
IO Internat. ontwikkelingsstudies	13	28	41	9	24	33	22	52	74
Maatschappijwetenschappen	45	65	110	153	243	396	198	308	506
L20 Agrosysteemkunde	0	0	0	19	6	25	19	6	25
L50 Bodem, water en atmosfeer	9	4	13	116	70	186	125	74	199
L10 Bosbouw	12	12	24	105	75	180	117	87	204
L60 Landbouwtechnische Wet.	2	1	3	76	2	78	78	3	81
L30 Landinrichtingswetenschappen	21	9	30	133	87	220	154	96	250
T32 Milieuhygiëne	12	8	20	82	72	154	94	80	174
O10 Tropisch landgebruik	2	0	2	77	76	153	79	76	155
BW Bodem, water en atmosfeer	22	16	38	12	20	32	34	36	70
BN Bos- en natuurbeheer	25	13	38	29	27	56	54	40	94
LI Landinrichting	32	19	51	34	26	60	66	45	111
MK Milieukunde	5	12	17	4	4	8	9	16	25
TM Techn. en milieumanagement	7	1	8	13	1	14	20	2	22
Omgevingswetenschappen	149	95	244	700	466	1166	849	561	1410
T34 Bioprocestechnologie	9	4	13	115	51	166	124	55	179
T30 Levensmiddelentechnologie	10	17	27	70	102	172	80	119	199
T33 Moleculaire wetenschappen	2	0	2	59	32	91	61	32	93
T31 Voeding van de mens	2	7	9	12	164	176	14	171	185
BT Biotechnologie	21	8	29	21	5	26	42	13	55
LT Levensmiddelentechnologie	8	24	32	11	11	22	19	35	54
MW Moleculaire wetenschappen	13	15	28	14	10	24	27	25	52
VG Voeding en gezondheid	3	40	43	0	35	35	3	75	78
Technologie en Voeding	68	115	183	302	410	712	370	525	895
Totaal Studenten	349	376	725	1560	1491	3051	1909	1867	3776
S21 Agricultural econ. & markt	19	22	41	17	10	27	36	32	68
S19 Animal Science	5	3	8	4	4	8	9	7	16
S20 Aquaculture	11	4	15	13	3	16	24	7	31
S15 Biotechnology	16	12	28	9	11	20	25	23	48
S12 Crop Science	12	5	17	19	7	26	31	12	43
S16 Ecological Agriculture	4	2	6	7	3	10	11	5	16
S22 Environmental Sciences	14	21	35	11	35	46	25	56	81
S26 European Food Network in Food	4	5	9	2	10	12	6	15	21
S17 Geogr. Inf. Sys. Rural Appl	6	9	15	17	4	21	23	13	36
S24 Leisure and Environments	4	21	25	6	11	17	10	32	42
S11 Management of Agr. Knowl.Sys.	7	8	15	9	10	19	16	18	34
S10 Soil and Water	15	9	24	17	4	21	32	13	45
S13 Tropical Forestry	12	3	15	5	1	6	17	4	21
S23 Urban Environmental Management	6	10	16	5	14	19	11	24	35
Totaal MScers	135	134	269	141	127	268	276	261	537

³ N.B. Een aanzienlijk deel van deze opleidingen loopt af (zie overzicht opleidingen, tabel 1)

Totaal Studenten en MScers	484	510	994	1701	1618	3319	2185	2128	4313
----------------------------	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------

Tabel 3. INGESCHREVENEN naar soort inschrijving aan Wageningen Universiteit in het studiejaar 2001/2002.

Soort inschrijving	Eerstejaars			Ouderejaars			Totaal		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T
Studenten-WO	349	376	725	1560	1491	3051	1909	1867	3776
Extranei	0	0	0	13	4	17	13	4	17
Bijvakkers	3	20	23	5	10	15	8	30	38
Erasmus	46	48	94	1	3	4	47	51	98
MSc-ers	135	134	269	141	127	268	276	261	537
Tempus	0	2	2	0	0	0	0	2	2
Exchange prog.	12	17	29	2	3	5	14	20	34
PhD	32	15	47	58	34	92	90	49	139
Uppg. ref course	5	0	5	0	0	0	5	0	5
Other prog.	5	3	8	3	2	5	8	5	13
AIO	0	0	0	1	0	1	1	0	1
Totaal ingeschrevenen	587	615	1202	1784	1674	3458	2371	2289	4660

Tabel 4. PROPEDEUSE RENDEMENTEN VAN DE COHORTEN 1998/99, T/M 1999/00 PER OPLEIDING (N in absolute aantallen, na x jaar in procenten)

	Generatie 1998				Generatie 1999		
	N	1j	2j	3j	N	1j	2j
BIO	74	38	64	69	82	38	65
L10	73	25	53	71	67	31	58
L20	10	30	60	80	2	50	100
L30	50	32	50	70	56	39	63
L50	50	48	64	72	46	33	61
L60	22	50	73	91	15	33	53
M10	43	23	42	49	33	45	61
M30	31	39	52	65	30	43	63
O10	52	23	44	65	47	32	47
O20	37	32	51	70	24	29	50
T12	2	50	50	50			
T15	12	25	58	83	15	20	40
T16	25	52	76	80	21	62	76
T20	100	33	60	71	85	40	56
T30	49	37	80	84	34	41	62
T31	77	58	83	88	64	47	72
T32	36	50	58	64	37	27	46
T33	27	37	59	74	29	31	59
T34	35	40	69	77	31	39	65
					0	0	0
Totaal	805	37	61	73	718	38	60

**Tabel 5. PROPEDEUSE RENDEMENTEN VAN HET COHORT 2000/2001 PER OPLEIDING
(N in absolute aantallen, na x jaar in procenten)**

Opleiding	N	Na 2 jr
<i>Regulier</i>		
BC	42	33
BI	67	52
BN	61	34
BT	30	47
BW	32	59
DW	64	59
IO	40	45
LI	57	58
LT	25	44
MK	7	14
MW	28	36
PG	27	63
TM	15	53
VG	35	69
<i>Subtotaal Regulier</i>	530	49
<i>"Doorstromers"</i>		
BIO	7	57
L10	4	0
L30	6	17
L50	5	20
L60	2	50
M10	6	0
M30	4	25
O10	4	0
O20	2	0
T20	10	0
T30	1	100
T31	20	50
T32	17	6
T33	1	0
T34	3	0
<i>Subtotaal Doorstromers</i>	92	22
Totaal	622	45

Tabel 6. DOCTORAAL RENDEMENTEN VAN DE COHORTEN 1994/95 en 1995/96 PER OPLEIDING (N in absolute aantallen, na x jaar in procenten)

	Generatie 1994					Generatie 1995			
	N	4j	5j	6j	7j	N	4j	5j	6j
BIO	98	13	39	60	64	83	6	36	59
L10	31	3	29	45	58	35	3	3	17
L20	13	23	54	77	77	8	13	25	38
L30	71	20	39	66	76	49	10	20	41
L50	46	22	48	65	74	63	16	19	49
L60	31	16	32	58	71	24	0	4	21
M10	100	32	48	66	69	42	14	31	50
M30	42	29	50	57	57	32	9	34	53
O10	46	4	13	30	46	62	3	6	31
O20	42	10	17	33	45	37	0	24	35
T10	9	11	44	67	67	9	0	11	33
T12	19	11	42	63	68	12	8	17	50
T15	29	17	41	62	66	28	11	54	61
T20	90	27	48	63	67	75	13	29	48
T30	82	28	57	73	80	67	10	16	52
T31	49	29	71	73	73	43	16	56	74
T32	83	43	58	70	72	75	31	32	61
T33	29	3	28	48	48	25	4	28	36
T34	58	5	40	62	66	62	2	2	40
Geen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	968	21	44	61	67	831	10	24	47

Tabel 7. RENDEMENTEN VAN DE MSC-OPLEIDINGEN VAN COHORT 1999/00 (N in absolute aantallen, na x jaar in procenten)

	N	na 1,5 jaar	na 2 jaar
S10	6	83	83
S11	18	72	78
S12	16	75	88
S13	6	67	67
S15	6	100	100
S16	3	100	100
S17	4	50	50
S19	11	91	100
S20	16	19	25
S21	19	58	74
S22	28	89	93
S24	14	21	64
Totaal	147	66	76

Bijlage Onderzoek

Tabel 1. RENDEMENTSCIJFERS AIO'S volgens WOPI richtlijnen eerste en derde geldstroom, peildatum 31-12-2001

Instroomjaar	Omvang instroom			< 4 jaar		4 - < 5 jaar		5 - < 6 jaar		6 - < 7 jaar		> 7 jaar		rendement		Gestaakt	
	V	M	totaal	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M		%	V	M
1986	2	4	6				3		1			1		5	83%		
1987	11	38	49		2	1	6	2	13	1	5	2	8	40	82%	2	2
1988	28	63	91	1	1	10	22	5	18	5	7	2	8	79	87%	2	1
1989	12	34	46			1	9	4	11	2	4	2	5	38	83%	1	1
1990	23	34	57			8	13	7	7	3	4	1	5	48	84%		1
1991	24	49	73		2	3	12	11	10	4	2	4	11	59	81%		2
1992	31	62	93	1	1	7	18	5	10	4	17	2	4	69	74%	3	1
1993	32	38	70			3	3	11	15	2	5	3	3	45	64%	7	4
1994	21	31	52			2	7	2	4	7	3	8	4	37	71%	1	2
1995	28	52	80		1	8	17	6	5	8	5			50	63%	2	8
1996	34	40	74			2	4	13	17					36	49%	3	1
1997	35	36	71			6	6							12	17%		
1998	29	26	55	1	1									2	4%		
1999	35	32	67		1									1	1%		
2000	54	68	122														
Totaal	399	607	1006	3	9	51	120	66	111	36	52	25	48	521	8.42	21	23

Tabel 2. RENDEMENTSCIJFERS OIO'S, peildatum 31-12-2001

Instroomjaar	Omvang instroom		totaal	< 4 jaar		4 - < 5 jaar		5 - < 6 jaar		6 - < 7 jaar		> 7 jaar		rendement	
	V	M		V	M	V	M	V	M	V	M	V	M		
1987	2	9	11					1	2	3		1	1	8	73%
1988	6	13	19		2	4	5	1	4				1	17	89%
1989	2	16	18			1	6		4		1			12	67%
1990	8	12	20			1	1	1	5	2	5	1		16	80%
1991	7	14	21			1	4	1	7	2		2	3	20	95%
1992	7	11	18			2	3	2	3	2	3	1	1	17	94%
1993	6	13	19		1	1	7	1	2	1	3			16	84%
1994	12	13	25	1		2	3	5	5	1			1	18	72%
1995	8	18	26			2	5	1	7	1	3			19	73%
1996	5	27	32			1	7	2	9					19	59%
1997	14	22	36			4	9							13	36%
1998	20	20	40											0	0%
1999	9	26	35											0	0%
2000	21	26	47											0	0%
Totaal	106	214	320	1	3	19	51	16	49	9	16	5	6		